

HATVANY

Theatrum

Munkacs

188823

P.o.hung.
830 zc

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

THEÁTRUMRA

ALKALMAZTATOTT,

'S V Á L O G A T V A

ÖSZVE-SZEDETETT

M U N K Á K.

HATVANY ISTVÁN

*T. N. Bihar Vármegyének Notáriusa, 's
ugyan azon Megyének mint szinte T.
N. Zabólcsh Vármegyének Törvényes
Tábla Birája által.*

E L S Ö S Z A K A S Z.

Optati Cives, populares, incolæ, accolæ,
advenæ omnes,

Date viam! —

PLAUTUS.

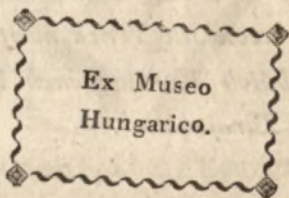

P E S T E N,

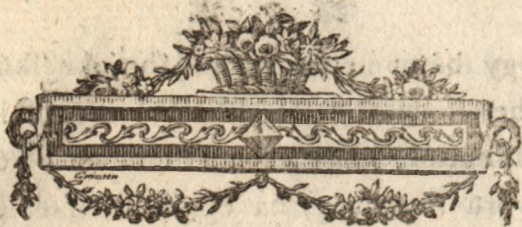
Nyomt. TRATTNER MATYÁS'

betüivel, 1793-dik Elftend.

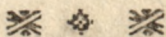
417/ürsz

188823

NEM akarván az Olvasót hosszas Elöljáróbeszéddel terhelni, egyedül némely Jegyzéseket közlök. Minekutánna a' régi *Görög* 's *Római* Nemzet példát hagyott maga után a' következendő Nemzettségeknek a' többek között arrais: hogy a' tudományoknak 's az emberi elme pallérozásának nagy eszköze lehet a' *Theatrum*, ha azzal valamelly Nemzet vissza nem él; alig találtatik már ma Európába tsak egy Nemzet-is, a' melly a' maga nyelvén ne tartatná a' maga közönséges Játékjait. Ugy-

hogy bátor nem egyáltaljába oknélkül lehetett ez előtt is, 's lehet ezután is félni attól, hogy ezen külömben Gyönyörű Múlatság, ha egyik Nemzetnél nem is, de a' másiknál talám fok tekintetbe több kárt szerezhethet mint hasznot; 's jóllehet tagadhatatlan dolog, hogy ha tsak a' Játékok a' tiszta erköltsnek 's az emberiségnek finórmértékéhez nintsenek alkalmaztatva — melly törvény ellen vajha egy Játék-Szerző se vétkezett volna eleitől fogva, és a' mellyre bártsak a' Köz-Társaságoknak mindenkor elegendendő Gondjok lett volna! — Ha ezenfelyül, a' Játéknéző-Épületekbe egyben gyülekezett sokaságnak díszes vagy éktelen maga viféletére, semmi szükséges vigyázás nintsen, sőt ha e' részben magok a' Főbb-Rendek a' Népnek rossz példát mutatnak; méltán tarthatni attól, hogy ezen

magába ártatlan dolog, a' helyett hogy a' jámbor erköltsnek, a' tsinos tréfának, 's a' fontos mondásnak Oskolája lenne, egyszerre a' feslettségnek, az elfajúltságnak 's a' buja életnek veszedelmes Műhelyévé változik; ámbár mondom mindezek igazak: mindazáltal anyira el hatalmazott már a' Theatrumnak szeretete közönségesen minden Nemzettségeknél, hogy maga az Oroszok tudós Nagy Fejedelem Asszonya *II. Katalin Tsászárné*, nem állítja méltóságához illetlennek, a' maga Uralkodása' szorgos dolgaitól ürefs óráit, illetén Játékra alkalmaztatott Munkáknak Orosz nyelven való készítésére fordítani.

Ennek igaz okát egyedül a' Hazának igaz szeretetében kereshetni; a' melly a' Nemzeti nyelvnek gyakorol-

tatását, 's a' közdolgozók' folytatásában való azzal élési tészti fö tzeljének a' végre; hogy egyik Nemzet se láttasson e' tekintetben is a' másik felett ditsekedhetni. — Innen van hogy a' Frantziák *Corneillel*, *Racinel*, *Molierrel*, *Bruyerrrel*, az Olaszok *Metastasioval*, *Goldonival*, az Anglusok *Schakspearerel*, a' Dánusok *Holbergel*, a' Németek *Gellertel*, *Lessingel*, 's több más ezekhez hasonló különös elme ajándékival fel ruházott nagy emberekkel egyformán kérkednek; kik minekutánna, kiki a' maga Hazájába 's idejébe, a' Theátrumra nézve bövséges magot vetettek: nem tsuda hogy utánnok ugyan tsak gazdag az Aratás. —

Úgy látszik hogy nálunk is a' Hazafszeretete ösztönözi Magyar Polgártársainkat kivált vagy három esztendő

ólta arra, hogy legyen nekünk is tulajdon Nemzeti Theatrumunk. A' melly szándék valamint magában egy oldalról ditséretes; úgy más részről a' fenn említett okokra nézve valósággal ártalmassá válhat, ha mind a' Játék-Szerzők, mind a' Játzó személyek 's Tárfaságok, vagy az ezekre vigyázni tartozó Főbb-Kormányzések különös figyelmetességgel nem forognak a' tziel körül. — Réfzembről tudván azt, hogy minden igaz Hazafi tartozik azzal a' Mitskét a' Természettől vett a' közhaszonra 's előmenetelre készen szolgálni, fel tettem magamba, hogy e' részben a' mi kevés telhet tölem örömeft tselekedjem, törvényül tévén magamnak, hogy szorgalmatosan el távoztassam mind azt, valami vagy a' jámbor erköltsel, vagy a' józan-okofsággal, vagy a' Vallással, vagy a' Polgári Tárfaság' tziel-

jával 's állapotjával, vagy a' Nemzet' belső Minéműségével meg nem egyez.

Bizonyos, hogy a' Görög 's Római Theatrum, nevendék korába, nagyobb részén tsupán Vig-Játékokat játszott, kétség nélkül mind azért, hogy a' Könnyebb Mesterség, a' Nehezebbre, mintegy magába tegye a' Játzókat alkalmatosokká; mind pedig, hogy a' Nézők, Hallgatók, vagy Olvasók, minnekutánna ki tréfálták magokat, a' hasznosabb 's szükségesebb tanúságoknak fogatosabb bévételére azáltal lassanként képzitessenek. — Ehezképest én is eleinte Vig-Játékokkal kívánok Nemzetemnek kedveskedni; jövődöre tartván az *Érzékenyítő-Játékoknak* vagy is *Dramáknak*, mint szintén a' *Szomorú-Játékoknak* is ki adását. — Mivel pedig részemről a' Munkám vagy tökéletesen

Eredeti, vagy Mások után való rajzolás,
 soha nem pedig tsupa szórúl szóra való
 fordítás leszen, az elébbire, mint együ-
 gyü elmémnek szüleményére nézve,
 azt a' kötelelséget tettem magamnak
 finórmértékül, mellyet előnkben ad
Apuleius, a' midön egy *Filemon* nevü
 Görög Komédia író t így dítser meg:
 „ *Reperias apud ipsum multos sales, ar-*
 „ *gumenta lepide inflexa, agnatos lucide*
 „ *explicatos, personas rebus competentes,*
 „ *sententias vitæ congruentes, loca non*
 „ *infra foccum, seria non usque ad co-*
 „ *thurnum, raræ apud illum corruptelæ,*
 „ *& uti errores concessi amores.*“

A' mi pedig a' mások Munkái után
 való rajzolást vagy tsinálmányt illeti:
 az ollyatén író t, a' ki valamelly Mun-
 kát szóról szóra, forról forra igyekezik
 forditgatni más nyelvről a' maga nyel-

vére, 's annak minden ígését, minden kötésében, fordulásában kínofan által tenni mesterkedik; az valamint valóssággal nem tudja miben áll a' kellemetes írásmódja, úgy egy általjába méltán szólni lehet. Mert ha a' hűséges szolga, koránt se jobbágya azért az ő Urának, hogy ő, nekie meg hitt embere; sokkal inkább nevettséges vólna a' jó Fordító-
nak kötelelségét abba helyheztetni, hogy ez tartozzon a' fordításra fel vett Írónak Munkáját tanítvány módjára úgy a' mint van mind egy betűig más nyelven el mondani, 's e' miatt a' maga született nyelvét az Író nyelvének különböző Mértékére minden irgalomság nélkül húzni srófolni. — Ezek igazak közönségesen minden Fordításról. — De még igazabb ez a' Theatrumra való Munkákról. Mert azokat vagy tellyes-
séggel nem, vagy pedig tsak ritka he-

lyeken lehet fordítani; hanem szükség azokat változtatva, a' Nyelvnek, a' Nemzetnek, a' dolgoknak, a' környül-állásoknak mivóltához képest, helye-
sen alkalmaztatni olly mefierséggel, hogy a' mi szép az *Eredeti Munkában*, az szépen adasson elő a' *Munka mászában* is, lévén az első hasonló a' le rajzoltatandó dologhoz, a' másik annak rajzolásához.

Fájdalommal tapasztalhatni, hogy ezen változhatatlan törvényt nálunk az Írók vagy épen nem, vagy igen keveset tartják meg. De még ennél is fájdalmasabb az, hogy sok ollyatén emberek nagy mérészen írogatnak 's fordítgatnak, a' kik, vagy nem született Magyarok, 's e' miatt a' Nyelvünket nem is érthetik tellyes erejében, vagy ha azok is, rossz Dialektussal élnek,

vagy talám azt az első parantsolatját se tudják az Írók - Katekhismusának melly találtatik *Popenál: Autors, before they writhe, shall — read!* hogy mi-nekelötte magok irnának, elébb olvasnának is; vagy tsak azért irogatnak, hogy azt mutogafsák, hogy ök is tudnak újj szót tsinálni, élvén azzal olly nagy bátorsággal, mintha azt minden Magyar tartozna érteni 's be venni, nem vévén gondolóra melly nagy kárára 's gyalázatjára lenne a' Nemzetnek, ha az, a' féle érthetetlen, minden józan Gondolkodás ellen *sine die & Consule*, minden szükség nélkül, hevenyébe általok koholt szókkal találna élni, 's azt sem vévén fel, hogy magoknál egyéb senki öket nem értheti, söt belé se tekinthet az írásaikba gyomor-éme-lyedés nélkül. —

Hogy tehát e' részben is, más tanultt Nemzettségek' példája szerént, ne legyünk háládatlanok a' magunk Nemzetéhez, 's a' XVIII-dik Századnak utolsó esztendeit meg betsüllhefsük, a' mellyek a' *Magyar Litteraturának* szép előmenetelt láttatnak engedni, illő úgy munkálódni, hogy a' Munkának mind a' köznép hasznát vehesse, mind a' tudós ember örvendhessen. Ez léfzen, ha az Író még a' keményen ítélő Birónak is a' jó kedvét igyekezik meg érdemelni, ha pedig a' Biró valamiről meg intette, az intést köszönettel veszi; bizonyos lévén a' felől hogy ha a' Biró vagy felette kéményen vagy épen igazságtalanúl hoz ítéletet az írásról, nem árt vele senkinek, tsupán önnön magának, a' midön tsak azt mutatja meg, hogy ő nem Birónak termett ember. A' szerént a' mint mondja *Wieland*:

- „ *Verdiene, wenn du kannst, des strengen Richters Lob,*
„ *Doch ohne dich vor seinem Ernst zu scheuen;*
„ *Sein Tadel nützt der Kunst; und gieng' er auch zu weit,*
„ *So schadet ihm, nicht dir, die Unbescheidenheit.*“

A Z

ARABIAI PÓR:

VIG-JÁTEK

EGY AKTUSBÁ

BÁRÓ HOLBERG

MUNKAIBÓL.

— Combien en a - t - on vú

Qui du soir au matin sont pauvres devenu,

Pour vouloir trop - tôt être riche.

de la Fontaine.

S Z E M É L Y E K.

KINTSES ÚR, egy tehetős Nemes ember;
ennek Felesége.

KINTSES NÉ.

'SÓFI, Szobaleány.

GYURKA, inas.

KORMOS,

TZIRMOS, { két kóborló Zsivány.

TSAPDI MIHÁLY, feleségestől, Kintses
Úr' szomszédi.

BENIAMIN, Zsidó.

Három Úri ember, 's ugyan annyi Affzonyosság.

Két Poëta.

Egy Vendégfogadós.

A' dolog történik egy Királyi Városban,
rész szerént a' Város Piatzán, rész szerént
pedig a' Kintses házában.

A Z

ARABIAI POR.

Vig - Játék egy Aktusba.

I. J E L E N É S.

(*A' Város piatzán.*)

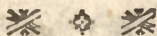
KORMOS. TZIRMOS.

KORMOS.

SOHA se gondoltam, hogy ez a' Város ilyen nagy legyen, mint a' minémünek most látom, sok szép házak vagynak benne, 's innen gondolom, hogy elég Uraság is lakja. — De, ni mit látok! — (*Tzirmos a' jobb oldalról felé megyen*) Ne legyek emberséges em-

B

ber, ha ez nem az én régi Kenyeres Pajtásom Tzirmos! a' kit sok esztendeje hogy nem láttam! — Ugyan magad vagy e' vagy a' Lelked jár itt Tzirmos Pajtás? —

TZIRM. Éj édes Tzimborám Kormos! Honnan van az a' szerentsém hogy reménységem felett itt talállak? — (*egymás kezeit szorongatják.*)

KORM. Édes régi zsebelő Társam! örömömben alig tudok jóvá lenni! — Éh biz' azt gondoltam, hogy eddig régesrégén meg szaradtál valamelyik akasztófán! De látom, hogy jól érted a' hivatalodat. — Lopni nem mesterség, ahoz a' leg ostobább paraszt ember is ért, de úgy tudni lopni; hogy rajta ne kapják az embert, már e' más kérdés! —

TZIRM. Köszönöm Pajtás hogy olyan jól gondolkodol rólam! Nagy vizsgálatásomra szolgál, hogy egy olyan híres ember, mint te meg ditsér. Köszönöm a' szüleimnek is azt a' jó Nevelést, és azokat a' jó intéseket, a' melyeknek, valamerre jártam a' Világon, mindenütt hasznát vettem. — Nem azért mondom, hogy magamat ditsérjem; de még életemben, soha egyszernél többször rajta nem vesztettem; akkor se lett egyéb bajom, hanem hogy két fületem el vágták. —

KORM. A' még tsekélység! Egy két fülével több vagy kevesebb van az Embernek,

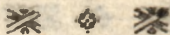
még a' nem fokot teszen. — Ügye azért vifeled azt a' Lengyel - Kutsrát?

TZIRM. Azért bizony! 's azért köszönök úgy mindennek, mint a' Gránátéros, a' ki tsak a' süvegéhez ér a' két újjával. — Én is tsak úgy teszek; 's azért mondják némelyek, hogy én kényes vagyok, pedig a' nem igaz. Mert én épen nem vagyok kényes ember. — De hát Te Pajtás hogy tengödtél-azólta?

KORM. Kutya bajom se vólt! még eddig akárhol jártam, mindennel tsak, meg tudtam egyezni. De ezeket az ide való Város-Koppoit, az Ördög vigye el-öket, nem szenyvedhetem. — Gondold meg, már egynehányszor el akarták rontani a' betsülletemet: — ez előtt két héttel is, az Hivesre tétetett az egyik; de hogy minden Verfengésnek végét szakasszam, én is szemügyet vévén ki eblábáltam a' dugaszból. Úgy is nem fokot nyer az ember azzal a' Protzessuskodással. —

TZIRM. Az igaz. Én is látom már hogy hamis emberek azok; mert egy betsülletes ember se maradhat tölök békével.

KORM. Nem biz' azoktól. Mert azok olyan irigyek, hogy mihelyt a' szegény-le-gény egy két Krajtzárt kapar magának, mind-járt ki tsikarják a' körme közzül. —

TZIRM. Tsak úgy van a' Pajtás! A' Virtuust mindenütt üldözik.

KORM. Kivált otthon. 'S azért tettem én fel magamba, hogy nem megyek többször a' hazámba. —

TZIRM. De hát már köztünk mi tévő leszel?

KORM. Biz' azt még magam se tudom. — Korhel tsak nem leszek. — Úgy nézz az én szemembe Tzirmos! hogy már én egyszer, minden Mesterséget meg próbáltam. — Moldvába, Orvos Doktor voltam; 's nagy haszonnal folytattam a' Mesterségemet mind addig, mig a' Doktor-Tzéh, tsupa irigységből perbe fogott, 's erőnek erejével fel akart akasztatni. Pedig hidd el Pajtás! hogy úgy el jártam hivatalomba, hogy reám ugyan egy beteg se panaszolkozhatott.

TZIRM. El hiszem biz' azt; mert kétség kívül mind a' más Világra küldted őket?

KORM. Hát hogyne! De azomba meg szabadúltak a' betegségtől. Lett volna tsak pénzem, hogy perelhettem volna azokkal a' Doktorokkal, majd meg mutattam volna én ő kegyelmeknek ki ebe fiai. — Hiszem úgy el gyötrik a' szegény beteget, hogy a' Hóhér se kinezná jobban meg, én pedig a' magam betegeit három napnál tovább nem tartóztatam. — Sok Moldvai nemes ember nekem kö-

ízhonheti immár kövér vagy onához lett jutását. Mert ha én ki nem kuráltam volna a' szüleit, még soká kellett volna nekik várakozni az után az Örökség után, a' melly a' Természet' Törvénye szerént is őket illeti. — Részemről, ezeknek, az *Attestatumát*, kellett volna csak a' Doktoroknak meg mutatnom, 's elhihették volna hogy értek a' dologhoz. De gondoltam magamba, jobb lesz Móldvából el jönnöm, mintsem olyan emberekkel bajoskodnom, a' kik magok Birók a' magok dolgába, mert ha fel találják az embert akasztani, nem jön onnan vissza ha százszor *apellál* is. —

T Z I R M. Igazán mondod biz' azt Pajtás! —

K O R M. Itt tehát fel fzedtem vettem a' sátorfát, 's által jöttem Erdélybe ahol Jövendő-Mondó voltam. Egy darabig Profétálgattam pénzért, 's eleinte vólt is betsüllettem; mert minden jövendölésem részemről szerentséfen bé tölt. — De minthogy a' Jövendő-Mondó-Lélek is, nem mindenkor egyformán járja az embert; egykor ollyat találtam jövendőlni, a' mi be nem tölt, 's azért köröm közzé akartak fogni. Szerentsém vólt hogy Próféta vóltam; 's hogy meg tudtam magamnak jövendőlni — a' mi nem minden Prófétától telik-ki — hogy ha egyszer kérdőre vonnak, bizony meg bolházzák a' Próféta Nadrágot, én is az-

ért úti fűvet köték a' talpam alá, 's egyenesen Pestnek vettem az útamat.

TZIRM. Azt én is meg tudtam volna jövendölni; pedig nem vagyok Próféta. —

KORM. Pesten tántzmester voltam. Egyszeribe sok hetyke ifjak gyűltek hozzám tanulni az *Univerzitásból*, a' kiktől mind előre fel szedtem a' pénzt. — Azomba meg gondoltam, hogy ha ezeket tántzolni meg tanitanám is. sok válhatna közzülök ollyas, a' ki, ifjúi vitzkándiségába halálra ugrálná magát; meg szántam őket, 's ott hagytam.

TZIRM. De a' Pénzt tsak ugyan vissza adtad nékik?

KORM. Siettembe nem adhattam. 'S azomba Pajtás, meg vallom, egy kis szükségem is vólt az Úti költségre. — De hogy tsak ugyan ne láttassam egyedül őket meg tsalni, a' Vendégfogadós Gazdántól is kértem valamitskét költsön, soha meg adom fejébe, hogy annál biztosabban várhassák vissza meneteletem.

TZIRM. Ez is elég egy sütésbe.

KORM. Innét ballagtam Horvát Országba; holott is Politikus Prókátornak adtam ki magamat, és egy régi módi Politikussal azon vetélkedtem, ha fel lehet-é a' Tolvajt akasztatni. Azzal mutattam meg hogy nem lehet; hogy, a' mit magadnak nem kívánsz mással fetelekedd. — A' Gyilkost is azért nem kell

meg ölni, mert azért, a' meg öltt ember, fel nem támad. A' Kurvát is kár meg seprüzni; mert ő ezt nem haragból tselekefzi. — Kevés idő múlva tehát, mint ilyen köz haszonra termett ember, jó zsiros hivatalt kaptam; itt fel vettem előre esztendei fizetésemet, 's útnak indulván meg mutatám, hogy leg alább magamnak, nem rossz Politikus vagyok. — A' Szepességbe Tsillag vizsgáló valék, Bétsbe Arany tsináló, Miskóltz tályékán Orgonista, melly utólsó szent hivatalomba mondhatom leg több pénzt gyűjtötten, mert úgy meg szerették az emberek a' dudállásomat meg a' szavamat, hogy alig tudtam tőlök meg menekedni.

T Z I R M. Hát miért hagytad el azt a' jó kenyeret?

K O R M. Épen mikor egyszer Vasárnap ki jöttem a' Templomból; akkor hozott egyet az Ördög oda a' régi Pajtásim közzül, a' ki mihelyt a' szemembe nézett, mindjárt irtóztató nagyot katzagott, 's azt mondotta rólam az ott lévőknek, hogy ennél a' kántornál, nints' nagyobb tolvaj a' Világon. — Már én anyira el tsábitottam vólt a' Népet, hogy tsak egy kitsinybe hogy azt a' Vallás Gyalázó embert meg nem kövezték. De tsak ugyan olyan nehezen egett a' nekem, hogy nem akartam tovább ott maradni, hanem betsüllettel elébb állottam.

T Z I R M. Hát már itt mitsoda Mesterség-re adod ismét magadat?

K O R M. Majd meg lássuk! — (Számolja rongyos menyéje Gombjait) Arany - tsináló, Doktor, Jövendő-Mondó, Orgonista, Prókátor, Tántzmester, Tsillag-Visgáló. — Még egyszer vissza fele! (újra számolja) Tsillag-Visgáló, Tántzmester, Prókátor, Orgonista, Jövendő-Mondó, Doktor, Arany tsináló. — Ez a' hetedik Comb. — No Pajtás! én biz' Aranyat tsinálók; Te lefelé pedig segítő társam! —

T Z I R M. A' mi tölem telik szivesen szolgálók.

K O R M. Tzirmos Pajtás! van nekem a' Szállásomon a' Zöldfa Vendégfogadónál 100 forint árrú porrá törtt Aranyam. Ezt, majd homok porral öszve elegyítsük. Te ülj ki vele a' piatzra árúld, 's tsak annak adj belöle, a' ki töled *Arabiai Port* kér. — Ebből áll minden dolgod. — A' többit magam viszem véghez. — A' porrá törtt száz forintnyi Aranynak 4000 forint kész pénzt kell be hozni. — Ennek negyed része a' tiéd lesz. — Eredj most előre a' szállásomra, mindjárt utánad indulok én is.

T Z I R M. Okosan talátd! Mindjárt hozzá fogjunk! (Tzirmos el megy', más oldalról jön egy Zs.dó)

II. JELENÉS.

EGY ZSIDÓ. KORMOS.

ZSIDÓ.

JÓ Naphot Jó Uram! ninthfen vhalami el adó?

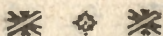
KORM. Semmi sints Jó 'Sido! mert én tsak most érkezek ide, hanem hólnap, ha a' Munkámhoz hozzá foghatok, kaphatsz nálam aranyat, de úgy, ha felöle lenkinek egy szót se szóllassz; külömben békét nem hagynának az emberek. — Mert én, egyszerre nem szoktam magam számára többet tsinálni, hanem tsak a' mennyit egy hónap alatt el költhetek. — De ha valaki találkozik, a' ki a' Mesterségemet meg akarná tanulni, 4000 forint lessz a' dija. —

ZSIDÓ. Hát tud az Úr aranyat tsinálni? — No itt nem messze lakik egy phénzes Úr, ennél thudom lessz khemednek bhetsüllete.

KORM. Kinek hivják?

ZSIDÓ. Khintses Úrnak. Mhár shokat hijába khöltött erre a' Mhestershégre. — Ghondolom mhég is, hogy örömhést adhna 4000 fhorénthot, tshak ighazán thanúlhatná megh.

KORM. Derék ember-é külömben?

ZSIDÓ. Ighen is, dherék Úr, thudós embher, nagy Pifikhus.

KORM. A' mi a' tudományt illeti, arránálam nints' semmi szükség, az én mesterségemet meg tanulhatja a' leg ostobább paraszt ember is, tsupán egy kevés értelem, 's bizonyos tzeremoniáknak helyes meg tartása szükséges.

ZSIDÓ. Úgydhe minthogy már sokakthól mheg tshalatthathott; nhem egy khönnyen hizhen?

KORM. Ezt jól is tselekefzi; mert a' Világ tele van ravasz róka emberekkel. Azért én se kívánom tőle, hogy nekem elébb hiddjen, minekelötte maga szemeivel látja Mesterségemnek tsalhatatlan vóltát. — De most más a' dolgom, el megyek, hólnap mint mondám el jöhet sz hozzám, a' Zöldfa Vendégfogadónál vagyok szállva.

ZSIDÓ. El megyekh, el! — Addhég is jó eghéséghet! — (*Kormos el megy*)

III. JELENÉS.

A' ZSIDÓ magánosan.

EZ ugyan úgyh láthszik, hogyh embher-séghes embher; dhe azhért mhég shem hi-

szek a' Lelkhének, mhig nem lhátom mith
thud. — Mosth majd Khintses Urhoz mhe-
gyek, újjshághot mhondok nheki. (el megy)

IV. JELENÉS.

(A' Játékbely változik Kintses Úr' ebédő szo-
bájává, a' Zsidó Kotzogot az Ajtón, 's be megy
a' hol ül az inas Gyurka)

ZSIDÓ. GYURKA.

GYURKA.

MI jót akar kend Benjamin Gazda?

ZSIDÓ. A' Thekémenthes-Urral akhar-
nék szólhani!

GYUR. A' mint gondolom, most femmi
fe lessz belöle, mert épen most leli a' hideg.

ZSIDÓ. Mhikor eshett rhá a' hidheg?

GYUR. Nem sokkal van több húsz esz-
tendejénél. —

ZSIDÓ. Mhitsoda? Mith házudh khend?
— Hiszemh thegnaph előtt is pheszéllthem
vhele az Útfhán. —

GYUR. Ha beszéllt ked az a' ked sze-
rentséje vólt, de én jobbat nem mondhatok
felöle, hanem hogy a' hideg leli. — Mert egy
ollyan ember felöl, a' ki illyen iszonyú nyári
hőségbe is szüntelen égő-tüzes szén közt ül,

nem lehet egyebet mondani, hanem hogy vagy el ment az esze, vagy a' hideg leli. —

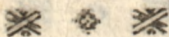
ZSIDÓ. Ha! ha! mosth érthem Khen-deth. Bizhonyoshan mosth Opheráll?

GYUR. Azt én nem tudom, Operál e', Purgál e', vagy mi a' lántz Gutát tsinál; eiég az ahoz, hogy miolta az Arany tsinálásba belé bolondúlt, még nem nyert anyit, a' min majd, mikor minden vagyonyából ki óperálja magát, és a' szegénység miatt kétségbe esik, egy betsülletes kötelet vehessen, a' melyel fel akassza magát. — Azt az egyet tudom, hogy mikor ebbe a' munkába foglalatoskodik, senkit be nem botsát.

ZSIDÓ. Thudom enghem örömeft h be ereft h, tsak azt mondhja meg h khend nevhemmhel, hogy egyh Arabhiai Aranyh-tsináló érkezetth ide, a' khi shemmi fhizet hft nem khéván elhöre, mhig mheg nem mhu-tathja a' Mheft herséghét.

GYUR. Már e' más! De így biz' egybe be ereft jó Zsidó! — Külömben pedig, ha mindjárt azt mondanák neki: Nó Uram ég a' házad! vagy hogy a' tolvaj fel verte a' házadat, még se hagyná el a' munkát. De azt a' mit kend akar neki mondani, már azt tudtára merem adni.

ZSIDÓ. Thak hamar háth, merth nhem thudom, meddigh mharad itth az az embher!

GYUR. Várjon hát kend, majd csak itt az ajtón kívül lassan szóllok be; mert itt van a' Mellesleg levő szobába, de be nem szabad mennem. —

V. JELENÉS.

Az elébbiek. KINTSES Ur a' más oldal szobába.

GYURKA. (*lassan*)

TEKINTETES Uram! Tekintetes Uram! KINTSES. (*belőlről*) Mitsoda Gaz ember mer ott lármázni?

GYUR. Én vagyok Uram! én vagyok, valami nagy dolgot akarok mondani, még pedig nem tréfa ám!

KINTSES. Ha ki megyek, majd úgy a' Vállad közzé vonogatok ezzel a' Vas lapotzkával, hogy meg emlegetsz!

GYUR. Egy idegen érkezett, a' ki ugyan szép Arabiai Aranyat tud tsinálni!

KINTSES. Már a' más! — Várakozzon, egyszeribe ki megyek.

GYUR. (*a' Zsidóhoz*) Mondom a' mit mondok! — Tudtam biz' azt! — Másképen ki se szurkálhatná az ember a' lyukából. —

VI. JELENÉS.

KINTSES, a' ZSIDÓ. GYURKA.

KINTSES.

(*Ki jön egy szurtos-vászon fel öltött köpenyegbe, egy rongyos kalapba, előtte egy bőr kötő, a' vállán egy fűvő, kezébe egy Vas-lapotzka, az ábrázatja tsupa korom*)

HÓ L az Arany-tsináló? —

ZSIDÓ. A' Zöldfha Vendégfogadónál van szállva, az elébbh pheszhellthem vhele, azth mondhatja; másth is mheg thanét a' Mhestherségére. — Dhe nhagyon dhrágás, — négy ezer fhoréntot khéván.

KINTSES. Az igen fok; ki adna anyit?

GYUR. A' bizony nem fok Tekintetes Uram! de bizony bolond hogy többet nem kér, hiszem mit nekem 4000 forint, ha helyette négyszáz ezeret is tudok ofztán tsinálni?

KINTSES. Nem fokallnád Gyurka, hogy anyit adjak érte? Mit gondolnál?

GYUR. Én biz' azt gondolnám, ha jóvá hagyná a' Tekintetes Úr, hogy mind a' Zsidót, mind azt az Arany-tsinálót akasztatnók fel. — Mert az egyike Zsidó, a' máfik meg

azt tartom csak olyan lessz, mint a' többek,
a' kik mind meg tsálták a' Tekintetes Urat!

KINTSES. Ökörtől ló tanáts! (a' Zsidóhoz) De hallod é Benjamin, felelész é felele hogy meg nem tsal az az ember?

ZSIDÓ. Nhem vhagyok bholondh! hiszem soha se láttham énk thebbet, tshak az elébbh; — fheleljhen mhaga mhagárhól! Hiszem elhég azh, ha elshöbe mheg mhutathja mhit thud, 's azhuthán kéri a' fhizethéft. —

KINTSES. Az is igaz. — Hivd el tehát hozzám minél elébb, hadd beszéllek vele!

ZSIDÓ. Mhegyekh Uramh, mhegyekh! (el megy; a' túlsó szobából ki jő Kintsesné Zsófi-val)

VII. JELENÉS.

KINTSES, KINTSESNÉ. GYURKA.
'SÓFI.

KINTSESNÉ (a' férjéhez)

ÉDES Lelkem! ugyan nézd meg csak magadat a' tükörbe! — Uram örizz! Bizony szakasztott olyan fekete vagy, mintha most bújtál volna ki a' sütő kementzéből!

KINTSES. Hagyj békét fiam! így hozza magával a' hivatalom.

KINTSESNE. Az Ördög látott ilyen hivatalt! Ugyan kérlek, hogy mondhatod azt hivatalnak, a' minek soha egy pénz hafznát se vetted, pedig már sok ezeret reá költöttél!

KINTSES. Kérlek Lelkem! ne beszélj úgy! Ne befeljenitsd ok nélkül ezt a' Nemes hivatalt.

'SÓFI. Jól mondja a' Tekintetes Úr hogy Nemes hivatal, mert azt ugyan senki egyéb nem üzheti, gazdag, 's főrendű személyeknél. Külömben is pedig, talám a' Lélek idvevségére is hafználatos. —

KINTSES. A' már bolond beszéd!

'SÓFI. Várákossék tsak a' Tekintetes Úr, hadd mutatom meg! A' szegénység sok jóra ösztönözi a' Lelket. Úgyde az Aranytsinálás, elébb utóbb koldulásra juttatja az embert. És így az Aranytsinálás, a' mint mondám, Lélekbe járó dolog. —

KINTSES. Kérlek Szivem! ne tarts a' házadnál ilyen nagy nyelvű Lotyókat!

KINTSESNE. Édes Angyalom! tréfa a' mi tréfa, de igazat mond 'Sófi; minden okos ember úgy tartja azt a' mint ő mondá. Ugyan vedd Gondolóra magad is, vetted e' ez ideig valami hafznát?

KINTSES. Egyfzer lessz a' fiam, a' mi soha se vólt!

SÓFI. Egyszer ugyan, 's egyszer lessz az is, hogy a' fok Arany mivelésbe egyszer ki gyúl a' kémény, 's oda lessz a' ház!

KINTSESNÉ. Fiam! ne magyarázd rosszra a' mit mondok. Már tíz esztendeje hogy ezt a' bolondságot üzöd, 's ha még most sem akarsz róla le tenni, meg ládd, nem fokára házad népeftől együtt kóldúlásra jutíz! —

'SÓFI. Bizony még utóljára, maga erején fog a' Tekintetes Úr kóldúlni.

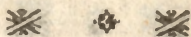
KINTSES. Hagyj békét szivem! — Neked pedig tselefindi Leány, rokka a' helyed, itt ne fetsejg lotsogj! Tsak azért se nyugfzom, — még eltvére be dugom a' Izátokat. Akkor majd meg látjátok, hogy van haszna az én Munkámnak! — Szinte ma érkezett egy idegen bölts, a' ki előttem fogja a' próbát meg tenni. —

'SÓFI. Ez bár ha nem megint valami *Antikrisztus* lessz!

KINTSES. No! mitsoda kerengő boldhoz illő lotsogás már ez ismét?

'SÓFI. Hiszen Deákul úgy hívják az Arany-tsinálót, azért hogy mind tsupa tsalárdságból áll! —

KINTSES. *Alchymistának* hívják, fél bold! *Alchymistának* nem *Antikrisztusnak*! De hát te semmire kellő, hát így én is tsalárd ember vagyok?

SÓFI. Igen biz' a' Tekintetes Úr! mert Arany-tsináló. — Meg tsalja magát, a' Tek. Asszonyt, 's egész háza Népét. — Nem bánom ha az Ablakon ki vettet is a' Tek. Úr; mert olyan igazán mondom, mint a' Nap az égen. — Jobb volna bizony, hogy a' helyett a' hóhér pallofsára való tsalóka Arany-tsináló helyett, valami tsinos borbély legényt hivattatna inkább a' Tek. Úr; 's mosatná le az ábrázatjáról azt a' két hét ólta reá ifzaplott kormot, mert olyan vastagon reá tapadt az ortzájára, mint a' tenyerem! *(ki megy sebesen)*

KINTSES. Édes Lelkem! ez a' perló társ, ma velem egy fedél alatt ne háljon!

KINTSESNÉ. Ne bántsod kérlek fiam! jó szivből szól ő! El is hidd hogy igazsága van. —

KINTSES. Kérlek Lelkem, eredj el most tőlem egy kevésbé! Magamba akarok lenni. —

KINTSESNÉ. A' meg lehet. — *(vissza megyen a' szobájába)*

GYUR. Tek. Uram! ehöl jön az ablak alatt a' Zsidó, az Arany-tsinálóval. — Én Istenem! be tsuda dolog! No! hiszem, ha valaki, már ezek az Arany-tsinálók, akar minden nap biborba bárkonyba járhatnak; 's még is valahányat láttam még, közzülök, alig akadt meg rajta valami rongy.

KINTSES. Nem tudsz hozzá Gyurka! — tedd félre csak most hirtelenébe ezt a' fűvót, 's ezt a' lapotzkát; a' hajam' is simogasd meg egy kitsinyt. (*Gyurka frissen fűsüt 's haj-port hoz, meg igazgatja az Úra buglyos baját*)

GYUR. E' meg vólna valahogy Tek. Úr! de már meg is kellene mosdani! (*bejön a' Zsidó Kormossal*)

VIII. JELENÉS.

KINTSES. CYURKA. KORMOS,
a' ZSIDÓ.

ZSIDÓ.

ITT az ember! — No ugyan volth bha-jom vhele, mig el hivhattham. Már mosth maga, szóllhath vhele a' Thek. Úr.

KINTSES. Köteles Szolgája Édes Nagy Jó Uram! Kézf szolgája! Mindenkor nagy örö-möm van, ha mikor magam Mesterségét gya-korló férjfiakra akadhatok. — Mikor lett meg érkezése Nagy Jó Uramnak?

KORM. (*maga reá tartásával*) Mi gondja arra az Úrnak akár ma jöttem akar tegnap?

GYUR. (*lassan az Urához*) Enye be dur-tzás egy állat!

KINTSES. (*Gyurkának felel*) Jól mondd Gyurka! A' tanúltt-Mester mind ilyen tsudálatos természetü. (*Kormoshoz*) Szerentsémnek tartanám, ha lehetnék Nagy Jó Uramnak valamibe szolgálatjára!

KOR M. Leg kedvesebben veszem ha az Úr velem többet nem tzeremóniáz. Egyéb aránt nem is tudnám mivel szolgálhatna az Úr nekem egyébbel?

KINTSES. Tsak anyiba értem, hogy minthogy a' Városunkba még idegen Nagy Jó Úram, az ide való derék emberekkel meg esmértethetném.

KOR M. Az ide való derék emberekkel? — Ha! ha! ha! Mintha bizony özönnel vólnának itt a' derék emberek! — Én már tsaknem az egész Világot be jártam, de mondhatom, hogy még ekoráig egy derék embert se találtam sohol, az egy Arabiai Fő-Tanító Mesteremen, *Albufagomarfagiuson* kívül. — Ezt hívják ám embernek! ez, az oktalan állathoz is irgalmassabb; mint az ember szokott lenni, ember társához. — Történt egyszer tudom, hogy a' Matskája, a' Mentéje Újjára feküdt, 's el aludtt; a' mint el érkezett magának az imádkozásra rendeltt órája, készebb vólt a' mentéje újját el vágni, mintsem hogy a' Szegény Matskát fel költötte vólna! —

KINTSES. De már ezt biz' én is azt mondom hogy embernek hívják! De ilyen

biz' egy lints köztünk! — 'S Nagy Jó Uram tehát most Arabiából jö? —

K O R M. Nem Barátom! most leg közelebb a' Holdból jövök. — Mire való ez a' hazfontalan kérdés?

K I N T S E S. Hiszem előre tsak más valamiről szokás szólni! Nem találhatja ki az ember mindjárt a' Lelkét! külömben azt mondhatnák az emberről: *Hü belé Balás!* —

K O R M. Én pedig semminémü előljáró beszédet fel se veszek. — Hanem ha valami beszédje van velem az Úrnak, tetsék megmondani rövideden. Mert nekem nintsen vesztegetni való időm! —

K I N T S E S. Úgy hallom tehát, hogy Nagy Jó Uram Arany-tsináló!

K O R M. No! már az meg lehet!

K I N T S E S. Én is régen tanulom már azt a' fő tudományt, 's örömeft kereselem magamnak az alkalmatóságot, ha mikor, ahhoz értő Tudófokkal lehetek!

K O R M. Ki tanította reá az Urat?

K I N T S E S. Én a' leg jobb Írók után indúltam el benne. —

K O R M. Tzha! a' leg jobb Írók ebbe, a' leg Gazabb emberek; magok sem értik a' mit firkálnak. — Én is rajta vóltam hajdanába valami tiz esztendeig éjjel nappal! De az utolsó esztendőbe is tsak anyit tudtam a' dologhoz

mint a' tyúk az A. B. Czébez. — Hanem bezzeg ofztán a' bölts *Albusagomarfagijs*, amaz én Nagy Tanító Mesterem egy óra alatt meg tanított mind arra, a' mire tiz esztendeig hijjába törekedtem.

KINTSES. Nem sajnálna é édes Nagy Jó Uram! erre a' tudományra engemet is meg tanítani jutalomért? —

KORMOS. Hat esztendeje hogy elhagytam a' Tanítomat: meg tiltott, hogy senkit a' töle vett tudományra meg ne tanítsak, 's azólta soha senkinek nem is mutaték semmit. — Tsak alig van fél esztendeje, hogy az utolsó Levelemre válaszolt (*ki veszen a' Zsebéből több Levelek közzül egyet*) Ehol lássa az Úr! írja a' 603-dik esztendőbe, a' *Goral* Hónapnak 23. Napján *Hegirából*. Így van szóról szóra: *Allabrikamo Triel Sluki Elmatzino Eben Alfantara Mafaki Gombada*.

KINTSES. Nem értek én Arabsúl!

KORM. *Mibynki Karaffa Almanzera Tarif Elbrunadora Alkantara*. —

KINTSES. Mitsoda? *Alkantara*? — Hiszem Spanyol Országba hivnak úgy egy Várost? —

KORM. A' szó: *Alkantara* anyi Summa pénzt teszen, mint nálunk 4000 forint — Enyit enged vennem attól, a' kinek ki nyilatkozatom a' titkot. —

KINTSES. E' szerént tehát, kevesebbel is meg elégszik Nagy Jó Uram?

KORM. Dehogy! Hiszem hallja meg tsak az Úr mit ír: *Aitzema Granganoz Monomotapa Lakangandaro Mihopi Madagaskar Renkollavat.* —

KINTSES. Ebből én egy betüt sem értek. — 'S e' hát azt tenné, hogy kevesebbet el ne vegyen Jó Uram 4000 forintnál?

KORM. Hiszem látja az Úr hogy világosan azt írja hogy: *Mihopi Madagaskar Renkollavat.* —

KINTSES. Igen, — de hát ha embersegből meg tselekedhetné Nagy Jó Uram?

KORM. Lehetetlen! imhol ide lejjebb okát adja. — Hadd olvasom el! *Bramini Mubames Nadir Elaocombra Kaffares Kanunor Elkanari.* — Ha tehát tetszik, az Úrnak, 4900 forintért meg tanulhatja!

KINTSES. A' felette sok! — De ha szabad tudakozni, mire való Nagy Jó Uramnak a' pénz, ha maga is tud Aranyat tsinálni?

KORM. Már el olvasám azon fontos okokat, melyek nem engedik hogy kissébb summáért fitogassam mindennek e' Nagy titkot. — Rövideden még egyszer: *Bramini Mubames Nadir.* — 'S osztán valamint az Úr, szint' úgy kérdhetem én is vizont az Úrtól, mit használhat az Úrnak is 4000 forint, ha egyszer meg tanul Aranyat tsinálni? —

KINTSES. Az is mind meg lehetne; —
de elég az hozzá hogy —

KORM. Tudom jól mit akar az Úr mon-
dani! Az Úr nyilván már fokak által meg tsa-
lattatott, 's e' miatt nekem sem hiszen. — Én
nem is kívánom hogy hiddjen, — sőt nem is
kívánok az Úrtól előre egy Krajtzárt is egye-
bet; hanem hogy minek előtte maga meg lát-
ná a' próbát, ha az el sül, tegyen előre en-
gemet bizonyosá hogy meg fizet! —

KINTSES. Már azt nem bánom. — E'
fzerént ha el sül a' próba, ez a' 'Sidó egybe
ki fizeti Nagy Jó Uramat. —

KORM. Jól van, én azzal meg elégszem.
Most hadd látom az Úrnak a' Laboratoriu-
mát! Nézzük, elég tágas é?

KINTSES. Tetsék utánam jöni! (*ketten
be mennek. a' 'Sidó haza megy*)

GYUR. No! most válik-meg hány 'sák-
kal telik! (*béjön a' szobába Kintsesné 'Sófi-val*)

IX. JELENÉS.

KINTSESNÉ, 'SÓFI, GYURKA.

'SÓFI.

GYURI! hol a' Tek. Úr?

GYUR. Most mene be amoda, de a' mi-
kor onnét ki jön, tudom hogy vagy Köldús,

vagy Király lesz. Úgy végzett azzal az Aranytsinálóval, hogy bizonyosan meg lesz az egyik a' kettő között. —

'SÓFI. Úgye megint pénz kell az Aranytsinálónak?

GYUR. Tsak 4000 forint. — Benjamin Zsidónak az a' parantsolat; hogy ha el sül a' próba, egybe ki fizesse. —

KINTSESNE. Hogy nem bújhatok a' földbe! — Tudom most megint reá szedik! —

GYUR. Ne búsúljon egy tseppet is a' Tek. Asszony! De bizony előre nézet a' Tek. Úr. — Hiszem, mondom, hogy tsak úgy fizetődik ki, ha elébb el sül a' próbája, akkor pedig nem rolfz helyre teszi azt a' pénzt. —

'SÓFI. De minek annak a' pénz, a' ki maga is Aranyat tsinál?

GYUR. Két okát adta az Aranytsináló. Az első ez: *Alkautara Aben Ezra Mabomet jodoliki Skabbalsias Komaj.* — Ezt maga jóvá hagyta a' Tek. Úr, 's én is jónak látom. —

'SÓFI. Mit tesz' a' Magyarúl?

GYUR. Azt biz' én nem tudom; hogy is tudhatnám? — Hiszem nem tudok én Arab-súl! —

'SÓFI. Ostoba! — Hát a' mit nem ért Ked, hogy tudja azt, jó é vagy rossz? —

GYUR. Hogy ne tudnám? — ezt így magyarázza az Arany tsináló: *Spelandiffimo Madagaskar Hemantzino Renkollavat.*

'SÓFI. Hát e' mit tesz'?

GYUR. Biz' én azt se tudom. — Tsak leg jobb lesz úgy ha előre nem adunk neki pénzt. — De im' ehol jönnek; hagyjuk most őket magokba! —

KINTSES SNÉ. Már látom; ennek semmi jó ki menetele nem lesz! — De hiszem, ha jól meg gondolom, mindegy biz' a', akar ma akar esztendő alatt juttat Kóldúfságra! — (*mind el mennek, Kintses Kormossal ki jön az oldal szobából*)

X. JELENÉS.

KINTSES. KORMOS.

KORMOS.

NEM, Uram! én az egész Operatzióhoz hozzá se nyúlok, egyúttal valami rosszat gondolhatna felőlem az Úr! — Van é már anyi kéneső a' serpenyőbe; mint a' menyit mondék?

KINTSES. Van ám, még jó tűz is van alatta, mind a' szerént a' mint el rendelte Nagy Jó Uram!

KORM. Most következik a' Nagy titok. — Ez áll egynehány szentséges erejű Arabiai szóból. — Ezt mindenkor az Operátzio alatt három izbe egy más után térden állva kell el

mondani. (*oda ad egy darab papirost*) Olvassa el tsak elébb az Úr!

KINTSES. (*olvas*) *Ygav dnolob gidep et, drálast dnim ólánist ynara za.* (*az oldal szövege nyitva levő ajtónál térdelve báromszor el mondja*)

KORM. Igaz biz' a' majd el is felejttem tudakozni; — hát Arabiai por van é már a' Serpenyöbe?

KINTSES. Hogy vólna? hiszem ezt elő se hozta Nagy Jó Uram!

KORM. E' nélkül pedig semmire se megyünk. Ez a' Lelke a' dolognak. Van ez, azt tartom, minden aprós Kalmárnál, itt mindjárt a' piatzi bóltokba. — Külömben tsak a' ruha petsétet szokták vele ki venni; fél forintért jó tsomót adnak, mert senki nem éri fel ésszel mitsoda nagy betsü por ez. — Hozasson tsak az Úr minél elébb!

KINTSES. (*kiált*) Gyurka! (*Cyurka be jö*)

XI. JELENÉS.

Az előbbieik. GYURKA.

GYURKA.

PARANTSOLJON a' Tekintetes Úr!

KINTSES. Szaladj tsak szaporán a' piatra, hozz ezen (*pénzt ad a' Kezébe*) fél forint árrú Arabiai port.

GYUR. Valjon hol kaphatok?

KORM. Talál kend azt itt mindjárt a' piatzon, valamelyik Aprós Kalmárnál. (*Gyurka el megy*)

KINTSES. No! már azt ugyan ki hinné, hogy annak a' hijjába való pornak olyan nagy ereje van?

KORM. Úgy szokott lenni. Minden hijjába valónak látszik az ember előtt; a' minek nem tudja a' hasznát.

KINTSES. Hát egyéb nem kell é hozzá?

KORM. Semmifem. — Hanem annak a' tzedulának, a' melyre azok az Arabiai szók vagynak írva, úgy gondját viselje az Úr, mint a' szeme fényének. Mert abba van a' leg nagyobb titok.

KINTSES. Hát az Arabiai port mikor tegyem a' serpenyőbe?

KORM. Akarmikor, — mig forr. — Ehol jön az Úr' inasa! Tudtam hogy mindenütt lehet kapni. (*Gyurka be jő egy teli kötövel*)

XII. JELENÉS.

Az elébbiek. GYURKA.

GYURKA.

EHOL még vissza is hoztam tiz Krajtzárt! — Húsz Krajtzárért egész egy kötövel adtak. —

KORM. No menjen most az Úr a' Laboratoriumba, 's tegyen egy jó öfzve marékkal a' serpenyöbe! (*Kintses be megy, Gyurka ki megy*)

XIII. JELENÉS.

K O R M O S (magába)

JÓ L megyen biz' e' Még vagy kétszer meg vagy kétszer meg próbáltatom vele az Óperátiót! Hadd hiddje el! — De nem is hibázhatik biz' a'; mert két marék porból, ha a' serpenyöbe teszi, mindenkor ki jö tiz forint. — Ha egyszer a' négy ezer forintot a' körmöm közzé kuporithatom, elébb állok én Tzirmos pajtással! Nem bánom osztán, akarhol vegyen a' jó Kintses Arabiai port. Ha! ha! ha! be szép lesz az, mikor ő majd olyat akar a' piatról hozatni, a' mi nints' a' Világon, 's majd mikor azt hallja, hogy az Arabiai porról az Ördög se tud semmit. — Én ettől az embertől ki tsalok 4000 forintot, 's ez által olyanra tanitom, a' mit nekem igazság szerént meg köszönhetne. — Mert így maga meg esmeri hogy bolond; 's az Arany-tsinálás' Mesterségét örömeft másnak engedi. — Tzirmos Pajtás is, igazán meg érdemli a'

Negyed részét; mert jól el járt kötelességébe. — Én ötet már régen esmerem, 's tudom hogy rajtam kívül az elevenségbe nints' párja. De még se hittem hogy olyan tüzről pattant egy Fi legyen. — De ehol jö Kintses. —

XIV. JELENÉS.

KINTSES, KORMOS.

KINTSES.

(*Ki jö, örömebe Kormosnak a' nyakába esik, 's meg tsókolja*)

OH! bizony az Isten küldötte hozzám az Urat, hogy valahára meg jutalmaztassa, azt az én régi sok esztendei fáradságos munkámat, a' mellybe eddig hijjába fött a' fejem! — El sült a' próba. Meg érdemli az Úr a' négy ezer forintját betsületesen; de — két annyi se vólna sok! —

KORM. Egy Krajtzárral se veszek el többet, mint az alku tartja. —

KINTSES. No! mert be dugom, most mindennek a' száját, a' ki eddig ki nevetett! Ugyan lessz lóvá mind az irigyem, 's a' rosszakaróm! a' ki tartván attól, hogy szegénységre jutok, hátat fordított, 's el felejtette mind

azt a' jótéteményt, a' mellyet gazdag koromban velem tettem. —

KORM. Híjjába Uram! csak úgy bánik biz' a' Világ az emberrel!

KINTSES. De már most bezzeg, majd fel fe veszem őket!

KORM. Azt ne tselekedje az Úr! mert ama Nagy Tudományú *Albufagomarfagiust* is, mindenek felett az alázatosságra inti a' Tanítványit. — Csak engem' nézzen el az Úr! Hiszem én, ha akarnám, fejedelmi módra járhatnék; de az ellenkezik a' mi rendtartásunkkal, 's azért nem is igen hisznek meg bennünket az emberek, mert úgy viseljük magunkat, mintha szegény emberek vólnánk. —

KINTSES. No! biz én is hát meg fogadom a' Nagy Jó Uram szavát! 's felöle bizonyosá teheti a' Nagy *Albufagomarfagiust*; kit is ha megint irni talál nekie Nagy Jó Uram! ne sajnálljon Nevemmel különösen tisztelni!

KORM. Meg tselekezem.

KINTSES. Ehol, tetsék hát Nagy Jó Uramnak ezzel a' papirossal (*oda ad egy tzedulát*) Benjamin Zsidóhoz menni! Ő egyszeribe ki fizeti a' pénzt.

KORM. Jól van. — De nagyobb bizonyoságnak okáért, tegyen az Úr még egyszer próbát!

KINTSES. Örömeft! Múlasson itt addig Nagy Jó Uram! hadd hívom ki a' feleségemet! *(be megy a' feleségéhez, ki hozza magával tsak hamar a' feleségét 's 'Sófit, maga be megy a' Laboratoriumba)*

XV. JELENÉS.

KINTSESNÉ. 'SÓFI. KORMOS.

KINTSESNÉ.

OH édes Drága Nagy Jó Uram! bártsak illendő szót találnék a' mellyel vóltaképen meg köszönhetném az Úr' sziveségét!

KORM. Tek. Affzonyom! Az Affzony' férje egy tizta erköltsü jámbor ember; 's épen ezért örömeft meg tanítottam a' Mesterségemre. *('Sófi meg tsókolja a' Kormos kezét) (fordúl 'Sófihoz)* Már e' fok! Ne fárassza magát a' Leány-Affzony! — Hiszem még most is tsupa motsok a' kezem!

'SÓFI. De ugyan drága kéz a'! meg érdemli, hogy öfzve meg öfzve tsókolja az ember!

KINTSESNÉ. Ne útálja meg Nagy Jó Uram! ezt a' kis gyűrűbeli Ajándékot! *(le húz az újjáról egy gyűrűt, 's oda ajándékozza)* Vegye el tőlem emlékezetnek okáért!

KORM.

KORM. Ó nem! De hogy veszek el ajándékot, kivált a' Tek. Asszonytól?

KINTSESZNÉ. De kérem alázatosan az Urat, vegye el tőlem, mint barátságomnak jelét!

'SÓFI. Ugyan tselekedje meg az Úr a' Tek. Asszonyért!

KORM. No hát! hogy kofarat ne adjak a' Tek. Asszonynak, tsak el veszem!

'SÓFI. Ó drága Úr! én is valamitskével kívánnék az Úrnak kedveskedni! Ne útálja meg (*ki húz a' sebéből egy kezkenöt*) ezt a' varrott kezkenöt, — a' szüléimről maradt reám. —

KORM. Vétkezném vele, ha meg fosztanám tőle a' Leány-Asszonyt!

'SÓFI. Ugyan, nem hagyok addig békét az Úrnak, mig el nem veszi!

KORM. Ha tehát meg kell lenni; el veszem; — 's rövid idő múlva, egy más Arannyal varrott kezkenöt küldök helyette! (*Kintses ki jö*)

XVI. JELENÉS.

KINTSES, KINTSESNÉ, SÓFI,
KORMOS.

KINTSES.

JAJ! mert olyan nagy az örömöm, hogy alig tudok belé jóvá lenni! — Semmi hijja a' Mesterségnek! Ebbe az utólsó *Operátzióba* is, fziint' annyi Aranyat kaptam! — Ugyan kérem Édes Nagy Jó Uram! a' meddig itt lessz, ne sajnálljon engem' mindennap meg látogatni!

KORM. Azt meg tehetem; úgy is, úgy fordulhat, hogy egynehány hónapot még itt töltök el. —

KINTSES. Hadd legyen ma szerentsém az Úrhoz egy kis ebédre!

KORM. Sajnálom, hogy most nem engedí a' dolgom, hanem vatsorára, ha meg engedí az Úr, meg jelenek. — Most valami mulhatatlan dolgot kell el végezmem!

KINTSES. Most tehát, nem tartóztatom tovább Nagy Jó Uramat. — A' pénzt, mindjárt ki fizeti a' Zsidó, mihelyt meg látja az iráfomat.

KORM. Arról nem kételkedem. — Adig is, ajánlom magamat az Uraknak!

KINTSES. Köteles szolgája, kéz szolgája Édes Nagy Jó Uram! Magamat ajánlom házamnépeftől. — (*Kormos magát reá tartván meg hajtja, 's el megy; mindnyájan az Ajtóig kísérik*)

XVII. JELENÉS.

Az elébbiek **KORMOSON** kívül.

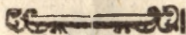
KINTSES. (*a' feleségéhez*)

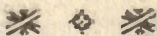
NO Affzonyom! mit szóllasz most ezekre? — Hát fel fordult é a' házam az Arany-tsinálásba? —

KINTSESNÉ. Ó Lelkem! ne magyarázd rosszra, az én értetlenségemet!

'S ÓFI. Magam is alázatofan kérem a' Tek. Urat, engedje meg, hogy abból a' Nemes Mesterségből, vakmerőül tsúfot üztem. —

KINTSES. Meg engedek jó szivvel, meg engedek eb születték! Tanúljátok meg ebből, hogy nem jó az olyan dologról előre itélnetek, a' mellyet fel nem érhetek eszetekkel! — (*Gyurka be jő*) De hát Te Gyurka hol jársz? —

XVIII. JELENÉS.

Az elébbiek. GYURKA.

GYURKA.

V ALJON 's igaz e' Tek. Uram! a' mit hallok? azt mondják, hogy tud már a' Tek. Úr Aranyat tsinálni?

KINTSES. Az igaz Gyurka; — de hol hallottad?

GYUR. Jaj! hiszem tele van már azzal az egész Város! Leg elsőbe-is a' szomszéd Tsap-láros beszéltte meg. — E' már azólta, úgy tsapja az embernek a' levét, hogy majd le megy a' bőr a' könyökéről. — Egyszeribe meg kínála egy mezzely jó féle Miskóltzi borral. — Most, a' Világért se venne érte pénzt: pedig az előtt, — a' leg rosszabb tsavizka borából se adott soha egy hörpöt is, mig le nem tettem előre az Arrát.

KINTSES. Ebből láthatni, millyen a' Világ! Legyen tsak valakinek jól dolga, akad annak mindjárt elég barátja! — De nem foghatom meg, hogy terjedhetett el az a' hir olyan hirtelen?

GYUR. Bizonyoson az a' Zsidó fetsegte ki. — Tudjon meg pedig itt tsak egy ember

valamit; tudja azt abba a' szempillantásba az egész Város. — A' sok ember, a' kit elől utól találtam az útszán, úgy meg köszönt. mintha valami nagy Úr vólnék! — Az a' Nyaktekert *Mikó Peti*, a' *Dobsa Úr*' legénye, a' ki ez-előtt fél válról is alig nézett a' szegény legényre, most az útsz' ajtóba úgy meg hajtogatta előtem magát, hogy majd az Orrára bukott. — De bezzeg, én is, vissza adtam neki a' költsönt; mert magam is épen úgy félre fintorítottam az orromat előtte, mint ő szokott az előtt nekem!

KINTSES. Valaki kotzogat az ajtón Gyurka, nézd meg ki van ott?

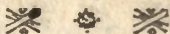
GYUR. (*Ki néz az ajtón 's vissza jö mondván*) *Tsapdi Mihály* Uram akar tiszteletére lenni a' Tek. Uraknak.

KINTSES. Ugyan mi lelte azt? hiszem a' jó szomzéd, úgy fel se vett eddig bennünket, mint a' pozdorját!

KINTSESNÉ. Mondjad Gyurka! hogy olyan embert nem szoktunk be botsátani. —

KINTSES. Nem! Fiam! Dehogy! nem kell olyan nagyra látnunk! Hadd jöjjön be!

XIX. JELENÉS.

Az elébbiek. T S A P D I.

TSAPDI.

O H Drága Tek. Úr! ki mondhatatlan nagy örömemre van, hogy az Urat kívántt egészségbe tisztelhetem. Nem találok elegendő szót, hogy le írhatnám azon nagy kívánságomat, a' mellyel kívántam értekezni egészsége felől az Úrnak!

KINTSES. Azt ugyan eddig soha észre nem vehettem. — Söt ezzel mindenkor ellenkezőt tapasztaltam. — Mert valahányszor meg akartam látogatni az Urat a' házánál; eltagadta, hogy nints' otthon: ha az Útszán találtam is, még csak köszönni sem akart!

TSAPDI. Dehogy Drága Tek. Uram! bizony méltatlan szenyvedem ezt a' szemrehányást. Istenem a' bizonyosságom, hogy senkit e' Világon soha úgy nem tiszteltem, 's nem is tisztetek mint a' Tek. Urat! —

KINTSES. Kérem az Urat, ne tzeremóniázzon annyit!

GYUR. Tek. Uram! magam is abba a' hiszembe vagyok, hogy az Úr Tsapdi Uram, jó barátja a' Tek. Úrnak. — Mert hiszem, mi-

helyt egy kis szerentsénk akadt; egybe az Úr is, meg fordította a' köpenyeget, úgyhogy talám már most kész volna meg pukkadni a' Tek. Úrért. —

TSAPDI. Esküszöm minden szentekre, hogy én ma is a' vagyok, a' ki tegnap voltam; 's koránt sem a' Tek. Úr újj szerentséje annak az oka, hogy én most ide jöttem. — De valamint eleitől fogva mindeneknél feljebb betsültem a' Tek. Urat, úgy örökre nagy szerentsémnek fogom tartani, ha magamat ezen-túl-is, a' Tek. Úr' alázatos Hivének nevezhetem. —

KINTSES. Jól van jól Édes Szomszéd Uram! de most botsállon meg az Úr; egy kis dolgom van, el kell mennem (*Kintses el megy a' maga szobájába*)

TSAPDI. (*A' Gyurka kezét meg szorongatja, 's az ortzáját meg simogatja*) Ó édes Nemzetes Gyurka György Uram! Kérem legyen nekem ezután is Jóbarátom, — Lefsz e' hát?

GYUR. Lefzek, lefzek. — *Servus obligatus.* (*Gyurka is meg szorongatja a' Tsapdi kezét, e' meg Gyurkát meg öleli*)

XX. JELENÉS.

Az elébbiek, KINTSESEN kívül. TSAPDINÉ.

(*Három Gavallér tzifva ruhába be jö, Gyurkát meg ölelgeti, hozzájok eveszkedik Tsapdi, 's be mennek együtt Kintseshez. Tsapdiné is be jö, fordul Kintsesnéhez, 's magát mód nélkül hajtogatja*)

KINTSESNÉ.

EJ édes jó Asszonyom! honnét van az, hogy most úgy meg alázza magát?

TSAPDINÉ. Ó Tek. Asszony! ki ne alázná meg magát, egy olyan Fő-Asszonyosság előtt? — Igazsággal mondom, a' Tek. Asszony, minden Városi Asszonyainknak a' díze!

KINTSESNÉ. Ez előtt nem így beszélt felőlem az Asszony!

TSAPDINÉ. Szégyenlek esküdni a' Tek. Asszony előtt; mert különben kész vólnék azt a' mit mondok, hittel is meg bizonyítani. —

XXI. JELENÉS.

Az elébbiek.

(Három idegen Asszonys ig be jö, 's magát szer feltt hajtogatja.)

KINTSESNÉ.

A' MINT látom, most váratlan vendégekhez is van szerentsém. Azért mennyünk, ha úgy tetszik a' másík szobába! (be megyen, a' négy idegen Asszonymal együtt)

XXII. JELENÉS.

GYURKA. 'SÓFI.

(A' három Gavallér, Trapdival ki jö Kintseftől, ez a' szobája ajtajáig kíséri őket, azok erőssen hajtogatják neki magokat; el mentekbe körul veszik Gyurkát, fogdosák a' kezét, a' posóját tzirógatják, meg ölelik, magokat ennek is ajánlják. — Az Asszonyok is ki jönnek Kintsesnéthöz, 's vele szintúgy bánnak, 'Sófit pedig el mentekbe rendre ölelik 's tsókolják, 's így mind el mennek)

'SÓFI.

GYURKA! Hát nem szép dolog e' az, hogy ezek az Uri Asszonyok mind öfzve tsókoltak?

GYUR. Hifz' úgy hát maga, még több hasznát veszi mint én! Mert én velem is, más mindent meg tettek az Urak; de tsókolva még se tsókoltak meg. —

'S ÓFI. No! e' példa lehet arra millyen a' Világ!

GYUR. Igen ám! ki gondolta volna azt valaha, hogy még Uri Allzonyságok tsókolgassanak majd, egy olyan Konyha-Szolgálót, mint maga?

'S ÓFI. Igaz a' Gyurka! De hát azt ki álmodta volna valaha, hogy még Uri-emberek ölelgeffenek majd, egy olyan körmön font kenyérvesztegetőt mind kend? — De úgy tetszik, mintha Kotsik állottak volna meg a' házunk előtt. — Aligha megint udvarlásunkra nem jönnek most! —

XXIII. JELENÉS.

Az elébbiek.

(Két Úr 's két Affzonyság be jö, kik Kintseffel akarnak szállani)

GYURKA.

NEM tudom ha ad e' most Audientziát a' Tek. Úr. — Itt el állhatnak az Urak, mig ki jön a' Tek. Úr. (Gyurka félrőbb áll, azomba be jö két kopott fekete rubás Poëta)

XXIV. JELENÉS.

Az elébbiek, KÉT POETA fel tett háromszegű deákos kalappal.

GYURKA.

HA T ketek mitsoda emberek?

1. POETA. Mi Poeták vagyunk.

GYUR. Épen jókor jönnek ketek. Szinte tegnap döglött meg egy Matskám; nosza írna ketek róla valami szép verset!

2. POETA. Méltóztasson tsekély *Vénáinkal* parantsolni!

GYUR. (*magába*) Bolondúlnátok meg ebazanyátok! (*fel szóval*) De hát miért jöttek ketek?

1. POETA. Egynehány versfetskével akarnánk a' Tek. Uraságnak udvarolni.

GYUR. Jól van, várakozzon hát ketek addig a' túlsó oldalon, mig ki jön az Uraság. — De — még most vezsem észre, — hát oltobák nem vehetitek le azt a' koszos kalapot? nem tudjátok ki házába vagytok? (*a' Poeták le kapják a' Süvegeket, 's szemérmefesen néznek a' földre*) — Hány verset tudtok napjába koholni?

1. POETA. (*magát napyon meg hajtja*) Attól függ a' mitsoda elevenségbe van az ember' elméje.

GYUR. Tudnátok e' arról a' Névről
Verfet írni hogy: *Kalifai György*?

2. POETA. Bajos volna!

GYUR. No! tzudar Poéták is vagytok
hát Ti! — Hát halljátok e' tudnátok e' verset
írni, *Soluto Stylo*?

1. POETA. A' tellyes lehetetlen; mert a'
természet ellen való dolog.

GYUR. Mitsoda? természet ellen való?
Hát még bolondá akartok engem' tenni Ti
szamarak?

1. POETA. Távol legyen!

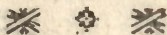
GYUR. Hány láb fér egy Versbe? Mert
én már régen el felejtettem azt a' fok iskolai
bolondságot.

2. POETA. A' Verse válogatja.

GYUR. Ne fetsej Te! Hát nem egyfor-
ma hosszú minden Vers? — De hát ezelőtt
miért nem irtatok nekünk verset? Hiszem ez-
előtt is, csak úgy meg érdemeltük volna mint
most!

1. POETA. Azért, mert eddig nem tud-
tuk a' Tek Ur' virtusait?

GYUR. A' bizony, hogy hallani sem
akartatok eddig fölele, mig ma nem hallottá-
tok, hogy meg gazdagodott! — No! várjatok
csak, mert ha rá mehetek, rá veszem az Ura-
mat, hogy mindennap egyegy Poetát akasz-
tasson fel, mig egészen el nem fogy ez a'
ranyha Nemzettség! —

XXV. JELENÉS.

Az elébbiek. KINTSES. KINTSESNÉ ki jönnek egyik oldalzobaból, tzifra inneplő ruhába.

KINTSES.

GYURKA! szaladj frissen a' piatzra, 's abból a' porból, a' miből ma hoztál, hozz egyszerre egy forint árrát, hogy ne kelljen annyiszor utánna járnod. (*pénzt ad Gyurkának*)

GYUR. Hozok egybe Tek. Úr! (*el fut*)

KINTSES. (*a' többiekhez*) No! mi bajok van kegyelmeteknek? velem akarnak beszélleni? (*mind elő állanak, magokat felette bajtogatják egyik azt mondja, hogy a' Tek. Úrnak 's Asszonyának alázatos udvarlására jött, a' másik azt kérdi, hogy nem méltóztatnak e' vele valam t paratrolni? A' Poéták is, nagy láb tisztegetés közt által adják a' Verseket*) Hát ez a' papiros mire való?

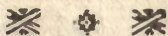
1. POETA. Egynehány tsekély Versekkel, mint együgyü elméinknek gyenge szüleményeivel, hátorkodunk a' Tek. Uraságnak kedveskedni.

KINTSES. Halljátok e' Atyámfiak, mind valamennyin vagytok! Mikor engem' az egélz Világ nevetett, 's azt gondolta, hogy én, a'

magam hijábavaló munkája által koldúfsá
 tetzem magamat, akkor senki se talált bennem
 semmi Virtuust; fel se vették az egész háza-
 mat, sőt a' tulajdon magam személyét is gya-
 lázattal illették. Már most pedig mikor lát-
 ják, hogy az én munkám szerentséfsé lett, és
 engem' meg áldott a' szerentse sok Kintsel,
 már most mindent olyan nagynak találtok
 bennem, holott az előtt Pápaszemen se láttá-
 tok bennem semmi betsülletes dolgot. — Ha
 leg Gorombább ember vólnék is, már most
Böls Salamonnak tartanátok. Ha leg rútabb em-
 ber vólnék is, bizonyosan *Szép Absolonnak* mon-
 danátok. Ha leg istentelenebb ember vólnék
 is, leg jámborabb, leg istentfélőbb embernek
 hirdetnétek. — Illyen a' Világ, nem betsüll a'
 senkit tsak a' szerentse' fiát, de mihelyt fordul
 a' szerentse' kereke, mindjárt változik a' sze-
 retet, és a' tisztelet is. — Ne gondoljátok,
 hogy olyan együgyü vólnék, hogy által ne
 látnám, hogy mind egyig tsapodárkodtok! —
 Mert — (*Gyurka be ugrik*)

XXVI. JELENÉS.

Az elébbiek. GYURKA.

GYURKA.

JAJ Uram! mi lesz belőlünk? Az elébb annyi port kaptam egy Negyvenesért, hogy alig birtam haza tzeplni; most meg, nem lenék egy szemet is, ha Aranyat hordoznék is a' tenyerembe! —

KINTSES. Mitsoda? mit beszéllsz?

GYUR. Hiszem, még ki nevettek a' pia-tzon, hogy *Arabiai port* kértem; a' Patikába meg azt mondták hogy Aprilist járok.

KINTSES. Uram, Teremtöm! mi do-log ez?

GYUR. Tartok tőle Tek. Uram! hogy meg tsaltak bennünket. — Minden azt mond-ja, hogy a' Világon hire fints az *Arabiai Por-nak* (a' *Zöldfabeli Vendégfogadás be jő szomorúan*) De ni! hát ez a' Vendégfogadás, valjon mit keres itt?

XXVII. JELENÉS.

Az előbbiek. A' VENDÉGFOGADÓS.

GYURKA. (a' Vendégfogadóhoz)

TALÁM el ment kelmednek az ezze szomszéd? hogy tsak egyenesen be jön ilyen Nagy Uraság' házába?

VEND. (a' kezét töri) Ó bártsak az Apámról ne maradt volna r'ám az a' pohár, koránt se sajnállanám olyan nagyon! —

KINTSES. Most látom magam is, hogy ez a' Zöldfabeli-Vendégfogadós. Ugyan Gyurka! próbáld valahogy észére hozni az Istenadtát, mert e' bizony szerentse ha meg nem bontakodott!

VEND. (keseregve) Jaj! tsak a' Szüléim' Neve ne volna reá mettzve!

KINTSES. Enye! be sajnállom ezt a' Izegény embert! pedig emberséges ember vólt, nem is vólt a' Városon jobb szakáts nála!

VEND. A' Kalanakat is mind el vitte az Ördög, ha jól meg nézem, meg lehet, még több hujja is van!

GYUR. Bátya! régen ment el kednek az ezze? (marába) Bártsak egy nyirfa vellzöm vólta, ha azzal ijjesztgetném talám majd észére jöne?

VEND.

VEND. Mikor ilyen esik az emberen, nem tsuda ha el veszti az eszét!

KINTSES. Mi baja kendnek *Lukáts Gazda?*

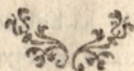
VEND. Egy idegen ember, vólt nálam Szállva, a' ki Aranytsínálónak mondta magát, 's most mig észre vettem, el szökött; el vítte magával egy ezüst poharamat, meg egynehány ezüst Kalanamat. — Hidtem neki, mert tudtam hogy a' Tek. Úrhoz járatos. Kevésfel az előtt hogy el illantott, vólt nála egy fél szemű magaforma Ördög ábrázatú ember is.

GYUR. Nem egy Lengyel sipka vólt a' fejébe?

VEND. De biz' a' vólt, a' fél szemén meg egy nagy fekete flastrom!

GYUR. Jaj! oda vagyunk T. Úr! Vége az Aranytsínálásnak! Hiszem épen az árrúlta a' piatzon az *Arabiai port!*

KINTSES. Jaj! Jaj! oda a' 4000 forintom! (*a' jelenlévők mint fel teszik a' Kalapjokat, 's fel 's alá sétálnak a' szobába, be jö Beniamin Zsidó.*)

XXVIII. JELENÉS.

Az előbbiek. A' ZSIDÓ.

ZSIDÓ.

NHINTS itth az Aranyhtshináló? Az elhőbb hogyh a' phénzt khi fhizetthem nheki, el vhitth thölem egynehány dhrága Khövet!

KINTSES. No ezt szeretem! úgy kell! Téged is meg tsalt úgyé? — Úgy is Te hoztad hozzám!

ZSIDÓ. 'S ugyhan az is Zshivány vholth? *Ach vajb nhekbem!* Odha a' fhok dhrága khövem! —

KINTSES. A' 4000 forintom helyett most nints egyebem, egy kis darab papirosnál, mellyre egynehány Arabiai szó van írva; ezt kellett az Operatzió alatt háromszor egymásután el imádkoznom!

EGY IDEGEN ÚR. Mutassa tsak az Úr a' papirosát. Én értek valamit Arabsúl. — (*Kintses oda adja neki a' papirosát*) Mi Ördög! mitsoda bolondos irás ez? — Ha villza felé olvasom, nem jó jön ki belöle. — Nézze tsak az Úr! hogy van: *Az Aranyhtshináló mind tsalárd, Te pedig bolond vagy!* — Ha! ha! ha! — (*az idegenek mind el mennek katzagva, a' Pošták is, Kintses le süti a' fejét*)

KINTSES NÉ. Jaj! még a' leg szebb gyűrűmet adtam ajándékba annak az Akasztó-fáralónak!

'SÓFI. Rézszemről nem annyira sajnálom a' ki-varrott-kefzkenőmet; tsak a' kezét ne tsókoltam vólna meg, a' Hóhér pallosára-valónak!

KINTSES. No Szivem! vége nálam az Aranytsinálásnak! 's vége egyfzersmind, az eddig vólt Várofi lakásunknak is! — Még e' héten hordozóskodjunk ki a' szomszéd józsa gotskánkba, éljünk ott abból a' mitskénk még maradt tsendefen! — Vesszen el az Aranytsinálás, a' tsinálóival együtt! üzze azt nem bánom már a' leg gonoszabb ellenségem! — Mert már magam is látom; hogy: *az alchymista mind tsalárd, a' ki pedig neki biszen, mind bold!* (mindnyájan hüledeznek, a' fejeket vakarják)

A' Kárpit le botsáttatik.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
 LIBRARY
 540 EAST 57TH STREET
 CHICAGO, ILL. 60637
 U.S.A.

UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO
 LIBRARY
 540 EAST 57TH STREET
 CHICAGO, ILL. 60637
 U.S.A.

A'

SIKETNÉMA.

V I G - J Á T É K

HAROM AKTUSBA.

HUNNIUS

MUNKÁJÁBÓL:

— — — lernt die Weiber führen;
Es ist ihr ewig Weh! und Ach!
So tausendfach
Aus einem Punkte zu kuriren,
Und wenn ihr halbweg ehrbar thut,
Dann habt ihr sie all' unter'm Hut!

Gothe.

S Z E M É L Y E K.

SZÉLESI ÚR.

DOROTTYA, Szélesi Úr' hajadon Nénnye.

JULIANA, Szélesi Úr' Kisasszonya.

GRÓF TSILLAG, ennek fia.

IFJÚ GRÓF TSILLAG KAROLY.

A' GRÓF TSILLAG TISZTTAR-

TOJA.

JAKAB, az ifjú Gróf Komornyikja.

'SUSI, a' Kisasszony' szobaleánya.

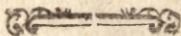
JANKÓ, Szélesi Úr' inasa.

Egy Vendégfogadás.

Több egyéb inafok, kotsifok, tselédek, 's
szolgálók, kik nem ízóllanak.

A' dolog történik rész szerént a' helység
Vendégfogadó-házánál, rész szerént a' Szélesi
Úr' Kastiélyába. —

A'

S I K E T N É M A.

Vig - Játék 3 Aktusba.

I. AKTUS.

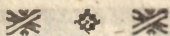
(A vendég fogadónál egy szobába.)

I. JELENÉS.

A vendég fogadós magánosan.

GYÖNYÖRÜ egy hestória! Ugyan Gróf Kagliostró? Ennyit már ki vettem belőle. Mire nem mehet az ember szép Leány által? magamnak de hogy mondott volna e' félét az az átkozott Komornyik. — És így már három

hete hogy azt a' hires búbajos mestert tartom a' házamnál, s felöle ez oráig tsak egy fél szót se tudék? Isten irgalmazzon szegény fejemenek! Hiszem e' mind-egy, akár tiszta magának az Ördögök Apjának adtam vólna szállást! No ugyan szép dolgokat beszéle Rófi! Az igaz, hogy az a' Leány, a' tsalfaságbais egészen rám ütött, most tetfzik meg bezzeg ki az igaz apja, a' mit külömben nem egy könnyen lehet ki tanulni. — Tudja minden fortéljaimat, s mesterségimet! Attól az álnok ravasz - rókától egy olyan titkot ki tudni venni? Annyi a pénzek mint a' pozdorja, brilliántokkal rakva a' ládájok, s 'sákkal van a' gyöngyök. — Már ez ám nem tréfa dolog! Tudom minden szemfényvesztésedet Te istentelen, Tsalóka Péter; hallottam mindent! Tartson az ember tsak egy Tallért a' kezébe, bé húnnyod a' szemed ugy e'? 's abba a' szempillantásba 'sebedbe ugrik a' Tallér? Várrá Lidértz mert töleim ugyan egy fillért se tsikarsz ki, tudd meg! Babonáskodj bár a' mennyit szemednek szádnak tetfzik, valameddig tsak Rófi Leányomnak két látó szemeit, 's betsülletes Komornyikodnak a' száját nem igézed meg, addig nem félttem az erfényemet. — Jó hogy tudlak ki vagy, mindjárást ki hirdetem az egész faluba fel megyek a' Kastélyba 's ugy ki dobolom a' betsülletes nevedet, hogy tudom meg tsendül

a' füled belé! 's majd ofztán mikor fel akasz tanak; akkor hivd segittségedre Beliál mestert! — De ehol lábál be felé a' muszfié Jakab, hadd búvok tsak frissen az asztal alá! magával beszélt a' félész; talám találok töle holmit! (*az asztal alá búj.*)

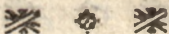
II. J E L E N É S.

JAKAB, (*nem egész Tselédköntösbe*) a' VENDEG FOGADOS (*az asztal alatt.*)

JAKAB.

SOHA se tudom hová vezett az Uram! Hiszem már régen ki jöttek a' Templomból, még sints sehol! Valjon's hanyadik helyett szerelmeskedik már a' mostani utazásunkba? (*számlál*) egy — kettő — három — hat — 10 — 12- a' Hohér tudná előszámlálni! Valamennyi szép Leányt meg lát, mind belé szeret — mégis jó hogy a' szegény Legényreis ha nem tsordúl, tsak tseppen valamitske! Jaj! elégkor történik hogy az ember a' folyosón kin meg eszi a' petsenyét; az uraság pedig az ebedlő palotába a' redves kontzot rágitskálya. — De hiszem, ez a' nagy világnak a' szája-ize! Rám nézve, Ördög vigye az ilyen száj ízet; nem adom a' petsenyémet senki tsontjáért. (*nézi az*

oráját) még se jön; talám az útszán jön valahol.
(*az ablakon ki néz*)

V É N D. (*Ki dugja a' fejét az asztal alól*)
Bártsak valami jó moddal el illanthatnék ebből
a' *Kun László talyigájából*. Jaj! majd el török
a' térdem kaláttsa! Ki tudja, még meddig fo-
gok ez alatt az átkozott asztal alatt kutzorog-
ni? De hiszem másként mit adnak könnyen-
e' Világon? Talám ki fürkészek tőle valamit
De ha észre találnak venni, bezzeg meg já-
rom én! —

III. JELENÉS.

*Ifjú G. Tsillag Károly, Jakab, a' Vendég
Fogadás az asztal alatt.*

JAKAB.

EHOL jön már! (*eleibe megy, 's meg nyitja
néki az ajtót*) ennye alig győzöm már Nagy-
sádat várni!

I F. G R Ó F. (*Jó kedvébe a' kálappját az asz-
talra veti*) Jakab!

JAKAB. No hát vólt Nagysádnak vala-
mi szerentséje?

I F. G R Ó F. Jakab! magad mint régi so-
kat próbált mester - ember, úgyé elég sok
szép Leányzókat láttál tellyes életedbe?

JAK. Elhízem biz' azt Nagyságos Uram!

IF. GRÓF. No! tedd ölzve most a' mint leg jobban teheted, mind azon szép teremtéseknek a' szépségét; 's imé ez mégis merő majom kép lesz ahoz az Angyali ábrázathoz képest mellyet ma láték.

VEND. Aha! hát ehezis értesz Te gyönyörű madár?

JAKAB. Sokatskát mond Nagysád!

IF. GRÓF. Ó ha láttad volna hogy ült ott a' Templomba! olyan tsendesen, olyan Angyali módra, 's azomba szemeit mitsoda — hogyis mondjam — mitsoda igézö — hamis eleven módra forgatá! szája, orra, karja, keze, termete, Hidd el Jakab hogy nem hízem hogy a' Termézet másnak valakinek egy tsomóba annyi szépséget adott volna!

JAKAB. No! mert mondhatom, hogy ez ideig tsak vólt szerentsém Nagyságodat eleget látni, mikor a' szerelem perselte; de ilyen gyúladásba, engedje meg Nagysád, ilyen gyúladásba még soha se láttam!

IF. GRÓF. Jól mondod Jakab! magam is tsudalkozom rajta, hogy ezen szépségnek édes látása után, avagy tsak egy iznyi ezem maradhatott a felleget - várba.

JAKAB. De tsak ugyan van Nagysádnak eröss reménysége, azon szépségnek meg hódoltatásához?

IF. GRÓF. Egy tsepp lintz, se kitsiny, se nagy; nemis látott.

JAKAB. Miként eshetett az?

IF. GRÓF. Nem valék oka, egészen által ellenébe állottam a' hogy lehetett; minden ember a' Templomba rám bámúlt, tsak épen ez a' szép állat, az énekes Könyvön 's a' Papon kívül más felé nemis hunyorított a' szemével — Egy más fejer személy, a' ki mellette állott, 's a' kit szoba Leánynak néztem, vátig ofstromlott vólna a' szemeivel, de nem fogott rajtam semmit. Neked lett vólna jó az a' portéka!

JAKAB. Hogy a' gutábais ne! Bártsak ott lettem vólna! — De hijjába Rófi a' vendég-fogadás Leánya, már előre el foglalt, nem adom a' valót a' valótalanért.

IF. GRÓF. Mikor ki jöttünk a' Templomból, mindenütt nyomába voltam, olly hízembe, hogy talám észre fog venni; de szerentsétlenségemre reám se nézett. Be üle a' Templom ajtajánál egy nagy Noé bárkájához hasonló régi üveges hintóba, 's-el-ment, utánna nézék a' hintónak, mint egy mély — álomba — valameddig tsak el nem tüne a' szemeim elől: Tsak ugyan el ballagék utánna a' hegyre a' Kastély felé a' hol lakik. Körös körül járam a' lakó helyét, nézdegéltem a' meffzelátó-üvegemen minden ablakra; de nem látha-

ték egyebet senkit oda fel, egy két tsinofann felöltözött mosó Leánynál!

JAKAB. Ez eddig nem nagy vigasztalás!

IF. GRÓF. Nézd tsak ama kies várat a' hegyen, mitsoda ujj formára épült! 's mellette a' Kertet!

JAKAB. Bizonyofann jól kell magát birni a' Familiájának!

IF. GRÓF. Én Tsokoládét parantsoltam hogy számomra Készittsenek; hozd elő, 's tedd az áfztallal együtt ide az ablak mellé. Igen szép innen kinézni! — Hozd elő a' málik mesz-ze látó üvegemetis!

VEND. Uram irgalmazz fejemnek! (*Jakab el akarja az áfztalt helyéből mozdítani, a' Vendég fogadós ki ugrik.*)

JAKAB. (*majd hátra esik*) Ni! ni! az ördög vigye el, majd hogy a' kórság belém nem áll! nézze az ember! mit tsinál itt ked Gazd 'Uram!

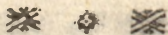
VEND. Alázatos szolgája (*ki akar futni a' szobából, Jakab nem ereszti.*)

IF. GRÓF. Meg álly tsak gaz-ember!

VEND. Jaj engedjen meg Nagyságos Uram!

JAK. Majd meg tanitunk hogy-kell más-kor az ember után hallgatódzni!

VEND. Jaj! Jaj! nem akartam én Nagyságtok után hallgatódzni!

IF. GRÓF. Nem e? hát mit keressz az asztal alatt?

VEND. Tsak azt — tsak azt akarám meg próbálni, ha valjon el tudhatna é — el tudnék é az asztal alá búni — ha ha a' szükség úgy hozná magával. —

IF. GRÓF. (*baragosan meg kapja a' mejjénél*) térdepelly le tüstént!

VEND. (*térden állva*) Ó! kegyelem! irgalomság! Talám tsak nem öl meg Nagyságod, Kegyelmes Exzellenzia — !

IF. GRÓF. Halgass! egyet se szólly, mert egybe meg öllek! Jakak add ide a' pisztolyomat.

VEND. Ó! az Isten nevibeis rimánkodom tsillagom kegyelmes Nagyságos Patrónus Uram! Talám tsak nem lö föbe, azért a' kis hallgatodzásért — ?

IF. GRÓF. (*a' pisztolyt kezébe veszi*) no tsak kézfűly mert meg hallz! (*nézi az óráját*) két pertzentés múlva, vagy az égbe vagy a' pokolba leszel, attól függ miként imádkozol utóljára.

VEND. Kegyelmes szent Atyám! de ugyan miért már?

IF. GRÓF. Tüstént, szaporán! már el múlt fél pertzentés!

VEND. Édes Galambom, kintsem, kegyelmes Nagyságos Pátronus Uram! kegyei-

mezzen meg most az egyfzer! Lehetetlen hogy mostanság meg haljak! sokkal többek 's nagyobbak a' büneim, hogy sem azokat egy két szempillantás alatt a' nyakamról le imádkozhassam.

IF. GRÓF. Magad vagy az oka. De most mindjárt meg kell halnod!

VEND. Ugyan édes Drága kegyelmes, Tudós, Tisztelendő uratskám! engedjen nékem csak vagy két hetet, hogy az alatt a' házam dolgát el rendelhessem, büneimet megvalhassam, meg bánhassam, az után örömeit meg halok!

IF. GRÓF. Büneidet meg bánhassad? — a' mostis meg lehet egy szempillantásba. Ehol Jakab *absólválni* fog! most láss utánna, mert különben mindjárt a' fejedbe lövök!

VEND. Úram irgalmazz bünös Fejemnek! Drága kintsem kegyelmes Uram! Hát már, csak ugyan nem lesz semmi irgalmasság?

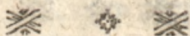
IF. GRÓF. Valldmeg a' bünödet!

VEND. Jaj! mindnyájan bünösök vagyunk!

IF. GRÓF. 'S ebből áll minden! Hord elő minden bünödnek a' Laitromát!

VEND. *(meg ijjedve)* De hogy! még fok fekszik a' szivemenn!

JAK. No láss hát utánna! még van egy fél-pertzentés!

V E N D. Még egy fél-pertzentés? Jaj! O!
 hogy foly a' halálos veréjték a' homlokomról!

J A K A B. Siess!

V E N D. (*Végső félelmébe.*) O! én! hazud-
 tam, tsaltam, rágalmaztam, káromkodtam,
 esküdtem, loptam, én — én. —

I F. G R Ó F. (*Kiis nevéttébe majd el harapja
 a' nyelvét*) No kéfzen vagy? már nints több
 idő. —

V E N D. Jaj! még sok terheli a' Lelkem -
 esméretét; még egy kitsinyt hadd gondolko-
 zom róla!

I F. G R Ó F. Egy fél szempillantást se!

V E N D. O Kegyelmes Lidértz, tündér,
 bofzorkány, tátos Garabontzás Deák Uram!
 kegyelmezzen meg!

I F. G R Ó F. Jakab! szabadítsd fel bünei
 terhe alól valamint tsak tudod! (*int hogy taszít-
 sa ki az ajtón.*)

J A K A B. (*meg fogja üstökénél fogva, körül
 bordonzza a' szobába, 's ki löki az ajtón*) No mert
 nem egy hamar fogsz te utánnunk fülelni!

I F. G R Ó F. Szoktasd el a' matskát az
 egerészésről!

IV. JELENÉS.

JAKAB. Az IFJU GRÓF.

JAKAB.

Most mondja tovább Nagysád! mondja tovább! ilyen apróság miatt ki ne mozduljunk a' kerék-vágásból. — A' mint észre vehetem, illy formán a' tsillagok nem a' leg jobb aspektusokat mutatnak! — Ugyan 's rá se tekintett Nagysádra?

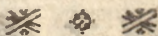
IF. GRÓF. Leg kifsebbet se! De Jakab! mégis reménylek, nagy reménységem van!

JAKAB. Jaj! meg esik nekünk ha már a' reményfélgis el hágy. Nem mostanába álmodozunk elsőbe arany-hegyekkel; mégis némelly álmunk osztán tsak ugyan félig meddig béis tellyefedett!

IF. GRÓF. Most az egyszer ugyan majd nem el hitetem magammal hogy nem esik porba a' petsenyém.

JAKAB. 'S pedig még tsak rá se nézett Nagysádra? nehezen sül el. —

IF. GRÓF. Vólt alkalmatosságom egytőlis, mástólis tsak amúgy óldalaslag értekezni a' Familiájáról; annyit ki vehettem belölök Hozzá adás 's ki vétel által, hogy ennek a' Kastélynak 's az helységnek valami öreg fél-

Salaváris Szélesi nevezetű Úr a' Birtokosa, hogy ennek van egy öreg satra hajadon nénye, Dorottyának hívják, ki e' napságigis koros ideje ellent nem állván, a' szüzességnek, 's tiszta életnek remek példája; olyan szentnek, alázatosnak tettei magát, mint valamely lesbe egerésző matska; van ennek felette egy Angyalis Kis-Afzonykájais, Julis a' neve, a' kinek ditseretébe majd mindennek a' ki elő hozta el olvadt a' nyelve!

JAKAB. Még ez eddig bizony csak annyi, mint egyszer tzifra tsak tzifra, Kétszer tzifra — semmifem!

IF. GRÓF. Hallgass tsak! még majd most hallasz valamit; gondold meg! azt a' szép gyenge Kis-Afzonyt valami szomszédtságba lakó vén Ketskéhez, egy tsúf Göthös Öreg Grófhhoz akarják Férjhez adni; a' nevét senki se tudta mondani, mert nem régibe vette a' jószágot, de nints is rá semmi szükség.

JAKAB. Mitfoda veszedelem rajtunk? Hogy akár hová megyünk Leányt nézni, már mindenütt vagy Férjhez ment, vagy jegybe van!

IF. GRÓF. Annál jobb! Halgass tsak! Tellyességgel nem szereti a' Kis-Afzony; s' azt mondta világosan, hogy készebb meg halni, mint hozzá menni ahoz a' vén Komondorhoz.

JAKAB. Mit ér?

IF. GRÓF. Magad mint jártas költés Legény, el gondolhatod hogy gyakorta az illy fergetegbe leg jobb nyúlászó idő van. Mintsem meg haljon, inkább akármelley hetyke emberkével meg elégszik.

JAK. (*Ki ránt a' sebéből egy tükört 's az ura eleibe tartja*) El felejtkezik magáró! Nagysád!

IF. GRÓF. — Bohó! (*nevetve*) — hiszeni nemis tartom magamat leg rutabb embernek, 's azért hogy rám nem nézett, jobb vólt még is annál mintha kevélyen rám talált volna tekinteni!

JAK. Igaz a' Nagyságos Uram!

IF. GRÓF. Ládd e' én részemről mindent el követtem, most rajtad a' sor, tudod hogy nekem kevesebb szükségem van kezedre, lábadra, mint tsalfa fufang efzedre!

JAK. Alázatosan köszönöm.

JF. GRÓF. Már látom hogy szépen is kell veled bánnom — most az a' dolog bekenője, mimodon szólhatnék leg jobban a' Kis-Azfzonnyal: mert hogy én a' szokott mód szerént udvariására mennek 's ott nyalakodjak, nem fér a' gyomromhoz. — És így tekerd fel az efzed, 's gondolly valami fortélyt, hogy betsületet vallyunk!

JAK. Bizony de, nem egy könnyü dolog ám ez; de tsak ugyan az okos ember a' kübölis tud vizet fatsarni! — Leg első az Nagyságos

Uram, hogy az öregek természetét tanuljuk ki.

IF. GRÓF. Igazán mondod!

JAKAB. Nem tudja Nagysád, valjon nem valami különös természetűek e'?

IF. GRÓF. Hallottam; még pedig nem kitsiny mértékbe, a' yén szélesről azt hallottam, hogy az országba fints párja. Azt mondják, hogy egy egész szobája tsak pipával van tele; mihelyt reggel fel kél, két óráig is el mustrálja öket; egész nap se szakad ki a' pipa a' szájából. Néki a' pipázás olyan, mint más okos embernek az óra; mert ő minden dolgát attól függeszti fel. — Az ételt példának okáért, nem szabad nála az asztalra fel vinni míg 12 pipa dohányt ki nem szív. A' Harangozó Vasárnap addig nem harangozhat a' Templomba, míg 4 pipa dohányja ki nem langal. Minden tselédjének a' Kastélyába az elsőtől fogva az utolsóig, még a' szoba Leányoknakis dohányozni kell: 's igen nagy keferüésege van azon, hogy a' Nényét 's a' Leányát még annyira nem vehette, hogy vele együtt dél után Kávétalközbe dohányoznának. —

JAK. Ez eddig jó! mondjon még tsak többet Nagysád ha ugy meltóztatik!

IF. GRÓF. Tsak azért igérte annak az öreg Grófnak feleségül a' Leányát, mivel ez

egy olyan pipát ajándékozott néki: melyből második Selim Török Tsászárs dohányozott, nihelyest pedig el küldi néki ama töle már meg ígért pipát, melyből a' Khotyimi Basa fokát dohányozott, mindjárt Lakadalmat tart néki.

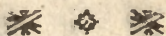
JAK. Ez az ember hát kerengő bolond! most még egy hijjával vagyunk. Hát az a' meg élemedett Dorottya Kis-Affzony! Tudja Nagysád, hogy az efféle tündér állatok közelről való atyafiai a' pokolbéli Sátánnak, 's hogy meg-szünés nélkül leveleznek egy-mással!

IF. GRÓF. Mit gyermekeskedel? Azért hogy Vén szüz?

JAKAB. Vén szüz? dehát bizony szerelmes is! Itthon vagyok már Nagyságos Uram! én tudok az ilyen Vén Kis-Affzonyokkal banni! — Vólt nékem oskolába jártomba egy ilyenforma fiatal Kis-Affzonykába részem; bizony még mostis szégyenlem; de hijjába! mert akkor erszény gazda ugy tanátsolta!

IF. GRÓF. Hadd hallom minél előbb mi szármozik attól az ostoba főtől? —

JAK. Koránt se sárkány fiú; tsak a' mi szegény háztól telhetik! — Azt gondoltam, hogy mint hogy most utazunk, majd én a' Nagysád Hofmesterének mondom magamat; Vigyük el a' leg szebb tajték pipáját Nagyságodnak, meg az én fa pipámat. Mind egyik

nek az eredetéről tsinalok én egy hoffzú hi-
storiát, majd úgy tettetem magamat, mintha
én élnék hálnék a' dohányért, meg a' pipáért,
ezzel meg vesszük az öregnek az eszét! — Az
után majd kegyesen Dorottyához fordülök 's
a' leg áhítatosabb szerelmeteskedéssel fogom
gyenge szivét ostromolni. Lehetetlen veszte-
nünk. — Hanem Nagysádról azt tartanám
hogy leg jobb vólna, ha siketis lenne, néma-
is! —

IF. GRÓF. Siketis! Némais! Van e' e-
szed? mi lenne abból osztán?

JAKAB. Sajnálom mélységes alázatos-
sággal, hogy meg kell az okát mondanom! *El-
söben* azért, mert bár minden szerelmes Uri
ember az első alkalmatossággal a' szeretöje
előtt némának tettetné magát, mert ekkor
rend szerént annyi szokott lenni a' *mendemonda*,
hogy 100 szó közöttis alig lehet egy okos szót
mondani: *másodszor*, így leg jobban észre le-
het venni, ha valjon külsö termete, 's testi
állása tetfzett e' meg az embernek a' szeretöje
előtt. *Harmadszor* sokat nem hallana Nagysád,
a' mit el hallgatnának, hanemha siketnek tet-
tetné magát, *negyedszer*. —

IF. GRÓF. Ha! ha! ha! fél ész! bohó!
Jakab! szentül gondolkodol! magamis rá ál-
lok; egy betüt sem változtatok benne, tsak
azért is meg érdemli hogy meg próbáljak

hogy ilyen rendesen ki gondoltad. — Ha nem talál el fülni azzal vigasztalom magamat, hogy nem elsőbe történik meg rajtam. Egyéb aránt valameddig (*erfzényére mutat*) ezt meg nem üti a' lapos guta, nem búsúlok.

JAK. Nints is miért!

IF. GRÓF. Tsak rajta hát! Jere velem fel a' szobámba; vegyük magunkhoz mind azt a' mi szükséges a' tzélúnkra, 's ballagjunk szép tsendesen a' Kastély felé!

JAK. Tsak Nagysád folytassa ugy a' dolgát mint magam, bizonyosan jól fog ki ütni. Leg alább lessz tréfa elég!

IF. GRÓF. Tsak hogy meg állhassam hogy ne nevellek! (*mind ketten el mennek katzagva*)

V. JELENÉS.

(*A' Kastélynak egyik szobájába*)

SZÉLÉSI ÚR. (*kedvére ül egy kávézó asztalánál, dobányozik egy hosszú szárú pipából. Az asztalon vagnak egy selyem keszkenőre téve több más pipák. Kezébe tart egy tajték pipát, melyet egy selyem keszkenővel törölget*) egy más asztalnál ül Dorottyia 's olvas egy Prédikátziós könyvből: mellette ül Julis Kis-Asszony, erfzényt köt.

DOROTTYA.

Edes Ötsém! de nagy kárt vallottál ma, hogy el mulasztád a' Templomot! az Úr házának mely fok drága gyöngyeire nem tevél szert! olyan szép Predikátziót tartott ma előttünk a' Tisztelendő Úr, olyat tartott — hogy majd az ember szive meg nem repedt szomorúságába; mihelyést fel állott a' predikáló székbe (*fel kél 's predikál*) első szavais; Jajtinektek Istentelenek! 's úgy lármázott a' gonoszba helyezettett világ ellen, 's a' negédesélet ellen, hogy még —

JULIS. Nénike! hadd mondok tsak valamit!

DOR. Nos!

JULIS. A' Predikátor, 's a' Nénike, mindég tsak azt mondják hogy rosz e' világ. nem tudom. — nekem nem tetszik olyan gonosznak. Én minden emberrel jól vagyok, 's reám se haragszik senki is!

DOROTTYA. Gyermekek! nem tudsz te ahhoz! nem próbáltad még e' világnak tsalárdságát, tsalóka mézes mázos édesgetéseit: —

JULIS. Meglehet Nénike! De valósággal nekem úgy tetszik, hogy olyan ez a' világ, mint a' mi lántzon lévő komondorunk; ehez ha valaki nyúlni akar, azomba félve jár körülötte, egyszeribe meg harapja; de menjen

neki az ember bátran 's fogja meg örvénél fogva, még a' kezétis meg nyalja — azt tartom hogy ha el hiszi az ember, hogy az emberek jók; jókis lesznek.

DOROTTYA. Néked nints elég efzed!

SZÉLESI. Há! ha! Te kis bohó!

VI. JELENÉS.

JANKÓ *egy Levéllel, az elébbiek.*

JANKÓ.

Egy Levelet hoztam a' Tek. Úrnak (*el megy*)

VII. JELENÉS.

Az elébbiek JANKÓN kívül.

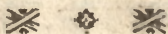

SZÉL. (*olvas*)

El - - rrr - - rrr - - el érkezett a' Khotyimi Basa - - rrr - ez ám a' valami: Néne! Néne! örülj velem együtt, el érkezett a' Khotyimi Basa —

DOR. Kitsoda? ki érkezett meg? Talám tsak nem lesz ma nálunk ebéden? nem úgy tettem rendelést a' konyhán!

SZÉL. Há! ha! ha! Rofszúl értesz komá!

DOR. Rolszúl? hogyan?

SZÉL. O! Te öreg kiáltó Kóldus! — azt a' pipát értem melyből a' Khotyimi Basa dohányozott, 's a' mellyet Gróf Tsillag nékem ígért.

DOR. Üfse meg a' guta a' Te örökké való pipádat! mikor jössz már egyfzer eszedre, hogy nem vesztegeted a' drága időt azzal a' hijjába való pipával!

SZÉL. Hallodé jó néném! Te azért bújsz a' predikatzíós könyvbe, mert mulatod véle magadat; én pedig azért töltöm időmet a' pipáimmal, mivel gyönyörködöm benne, már elis hozta a' pipát a' Gróf Tisztartója, a' vendég fogadónál szállott le; nem sokára feljön hozzánk, Tsinálj valamit a' poszt pászthoz! de az sem édes se savanyú ne legyen, különben nem fog utánna jó izűn esni a' pipa, Érted e'! (*Dorotya el megy*)

VIII. JELENÉS.

SZÉLESI. JULIS.

SZÉLESI.

Te pedig Juliskám örvendezz; a' Khotyimi Basa meg érkezésével, el jött a' Te Kis-Alfzonság odnakis utólso határa!

JUL. Mitsoda köze a' Khotyimi Basának az én Leányságommal?

SZÉL. Tudod, hogy bizonyos kötések alatt, a' Grófnak házas-társúl ígértetek!

JULIS. Édes Uram Atyám! ugyan hogyan gondolja meg, hogy én ahoz a' szánakozásra méltó, meg élemedett Gólya-lábú Grófhhoz mennyek valaha férjhez?

SZÉL. Há! ha! ha! igazán mondd! mert a' bizony született olyan mint egy gólya; de ládd, neki ígértetek ám —!

JULIS. De ugyan tsak próbálja meg egyszer Uram Atyám, zárjon egy patsirtát egy büdös-bankával ugyan azon egy kalitkába! itélet napig se lessz belőlök mégis egy pár.

SZÉLESI. Ha! ha! ha! Fél ész egy gondolat! — De mikor már parolát adtam! e' vólna a' leg első szavam, mellyet meg másolnék!

JULIS. Ebből ugyan ha mindjárt Muhammed Próféta maga ajándékoznáis Uram Atyámnak oda a' Vasárnapi-pipáját, még se lenne semmi! *(meg fordúl farkán)*

SZÉL. Ha! ha! ha! Muhammed Próféta — vasárnapi — pipáját — ha! ha! ha! Befokat meg neveltetisz a' tréfáddal édes Leányom! De látodé gyermekem, a' Gróf egy Öli nagy hirü házból való, egy Hertzegis bé érné a' jövedelmével!

JULIS. Szégyen! gyalázat! ki menne férjhez pénzért — én ugyan soha nem másként hanem ha szeretetből. —

SZÉL. Szeretem hogy így gondolkodol! Tsak teljen benne kedved! (*más hangon*) De tréfa a' mi tréfa; tsak ugyan meg lessz ma a' kézfogó! Jere idébb Leányom! Ládd e' te vagy az én szemem fénye, fok vig orákat szerzettél énnékem a' világon, szeretnélek valósággal szerentséssé tenni!

JULIS. (*a' Kávirhoz szalad s. végig buzza rajta a' kezét*) El hiszem azt, 's épen azért akar Uram Atyám engemet az Öreg Gróffal el tserélni!

SZÉL. El tserélni? — Juliska! már e' sületlen egy tréfa!

JUL. De igaz ám! azomba! Egy pipáért akar el tserebirélni Uram Atyám! meg lehet hogy többetis ér a' Khotyimi Basa, az ostoba Julisnál! (*fél kezével jádzik*)

SZÉL. Ördög a' Lelkét! Kitsibe hogy el nem aludt a' pipám; ennek te vagy oka! (*tsendesebben*) ülly ide mellém fiatskám! hadd-magyarázom meg neked, mit tartok felöled, tudom hogy magadis helybe hagyod a' mit gondoltam!

JULIS. Engedelmeből Uram Atyámnak inkább tsak állok, meg únom a' fok ülést.

SZÉL. Azt se bánom hát ; tsak hogy f zavamba ne szólly , mig nem végezek !

JULIS. (meg tsókolja az Atya kezét) Tudja Uram Atyám melly édesdeden szoktam a' beszédére figyelmezní ; tsak jót gondoljon rólam !

SZÉLESI. A' felöl ne legyen kétséged ! Ládd e' a' pipá dolga tsak tréfa beszéd — ! Én szeretem ugyan a' pipát , de ne gondold — mint az elébb ostobáúl említéd , hogy tégedet érte el tserélnék.

JULIS. Azt gondoltam hogy —

SZÉL. Meg állj ! Látod ! *elsőbeis* ha az ember vigan akar élni , nem kell sohais a' külső állapotjára figyelmezní ; tsak a' kivántatik meg , hogy könnyü 's egészséges vére legyen , jó kedve lessz , ha mindjárt *Impériumba* lakikis *másodszor* . a' mai ifjú Uri emberkéekkel ugyan jól lehetne tántzolni , de férjhez hozzájok semmiképen nem mehetsz ; hanem ha szántszándékkal azt akarod , hogy két hét múlva a' gyomrod tele légyen epe sárral : azomba mégis minél elébb férjhez kell menned ; mivel hogy nints gonoszabb teremtés a' föld kerekiségén , a' Vén Leánynál ; élő példád lehet ebben , Istent félő Dorottya Nénéd . *harmadszor* , Fejedelmi jövedelemmel bir a' Gróf ! lehetetlen hogy meg únhasd magadat , nem félthedd hogy az öreg , el-pazérolja a' jószágát ez árnyék-Világba ! Ebből észre vehedd hogy akkor java

dat kívánom, mikor arra akarlak birni hogy ne gondollj az öreg Gróf Tsillagnak a' Gólya lábával; tsak menny hozzá! De! mitsoda! miért vagy most olyan hét köznapi ábrázattal?

JULIS. (*kiis szívére vévén a' dolgot sir keservesen*) Soha illyet megis gondolni, soha sem bezélllet még Uram Atyám nekem illyet. (*keszkenőjét az ortzájára tartja 's sirva el megy*)

SZÉL. Juliska! fiam! maradj itt! mi bajod? Hízzem nem szidtalak én meg egy szóvalis! (*utánna indul*)

IX. JELENÉS.

JANKÓ bé ugrik, egy pipa a' szájába, meg hajtja magát úgy hogy Szelesit majd le üti a' lábáról.

SZÉL.

No! no! félész Jankó! majd le ütölz a' llábamról!

JANK. *Informálok* a' Tekintetes Urat, hogy a' Tisztartó Körtvélyesről alázatosan el érkezvén bé akar jöni — a' folyosón tisztogatja a' sáros tsizmáját.

SZÉL. Hadd jöjjön bé! nékem ne tisztogassa a' tsizmáját, Eredj Jankó! frissen tölts

Számára egy pipát, jó féle Basa dohánnyal.
(*Fankó el megy*)

X. JELENÉS.

SZÉLESI magánosan.

ALIG hiszem, hogy színről színre láthat-
sam a' Khotyimi Basát, (*gondolkozik*) a' 13dik
fogásra kell helyheztetnem! (*le ül tsendesen*)
Hogy el fárad az ember a' sok Sertepertelés-
be! no! jó hogy egyszer le ülhetek; mert nem
egy hamar kelek fel megint a' székemről! —

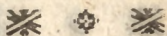
XI. JELENÉS.

TISZTTARTÓ! *rendes módra öltözködve,*
kopasz füvel, kezébe tartván a' kutsmaját egy
ládátskát hoz a' hónallya alatt; Fankó, bé jö-
vetelekor egy pipával kínálja, melyet el vészten,
előre mégyen: 'S SZÉLESI.

SZÉLESI.

Jó reggelt Tisztartó Uram! Hol a' Khotyimi Basa!

TISZT. (a' torkát köfszörüllí) Minek után-
 na Nagy Méltóságú Gróf Tsillag ö Excellentiá-
 ája, az én Kegyelmes Uram, azon nagy betsü-
 pipának birtokára jútott, melly minden más
 pipa tárfai között olyan, mint a' Féniksz ma-
 dár a' több madarak között; szándékozik az én
 említett nagy méltóságú Kegyelmes Grófom,
 ezen nagy ritkasággal vagy is *Rávitással* e' je-
 len lévő Ládátskába, én általam leg kisebb,
 és leg alázatosabb Hive által, a' Tekintetes
 és Vitéz Szélefi Ferentz Úrnak, ezen Széle
 hires Várnak örökös Urának, és a' dohányo-
 zó minden színü edényeknek, s' azok után én-
 nekemis különös Patrónus Uramnak, minden
 illő tisztelettel 's egész betsülettel kedvesked-
 ni. — Mivel pedig sokszor már említett Ö Ex-
 celentiája, tett ígérétét, a' Tekintetes Úr
 előtt, eképen igyekezik szorosán bé tellyesíte-
 ni; 's azomba arról a' szent szövetségről sem
 akar tellyeséggel el felejtkezni; mellyet a'
 minap a' Tek. Urral méltóztatott vala kötni,
 melly főképen a' Tekintetes Kis-Aflzonnyal
 leendő házassági egybe kelését Ö Excellentiá-
 jának foglalja magába; e szerént — ez így lé-
 vén — tehát — annak utánna — mivel —

SZÉLESI. Szívja hát kegyelmed a' pi-
 páját, mert mindjárt el alszik külömben!

TISZT. (meg háborodva) e' szerént — így
 lévén — tehát — (kinjába) alázatosan botsána-

tot kérek! A' Teként. Úr méltóztatott *confundálni*.

SZÉL. (*nevet*) akarom hogy így van — nem jól tanulta meg a' letzkéjét Tisztartó Uram!

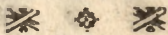
TISZT. Engedelméből a' T. Úrnak. Újra elől kezdem!

SZÉL. Soha se erőltesse Kegyelmed magát, jobb ha pipázik. Tudom ugyis mit akar. — Látsuk tsak a' Basát!

TISZT. (*a' Ládátskát által adja nagy láb tsofzogatas közt*) E' szerént vagyon szerentsém a' Ládátskát Ö Excelenziájának parantsolat jához képeft, a' T. Urnak, mély —

SZÉL. El alszik most mindjáraft a' pipa; fogja bé Kegyelmed a' száját, 's tegye fel egy szersmind a' Kútsmáját! (*fel nyitja a' ládát, hollottis a' pipát pamukba takarva találja*) Kedves vendég! jó kézre kerülsz, nálam örökre találál szálláft. Jankó! (*Jankó el veszi tőle a' pipát*) Tisztartó Uram menyünk az asztalhoz! (*el mégyen, hónallya alatt vivén a' Ládátskát. Követi a' Tisztartó mély maga bajtogatásai között*)

II. AKTUS.

I. JELENÉS.

Az elébbi szobájába a' Kastélynak.

Szélesi, a' Tisztartó fel tett kutszával, egy kávézó asztalkánál dohányoznak. Julis a' Kriarivon jádzik. Súsi kávé-tölt.

SZÉL.

NO öreg! jó e' a' dohány?

TISZT. Bizonyára úgy vagyok. [Nem annyira hogy már maga a' dohány füst, valamely kellemetes mondola vizet szerez számba; de ezen kívül majd el kell hitetnem magammal, hogy ezen pipa, egy az ollyatén okos-kigondolt-szerszámok-közzül, mellyek, a' nélkül, hogy valaki, száját, a' száron lévő tsutora vegire tegye, már magokba füstöt eresztének, olly igen könnyü belöle dohányozgatni!

SZÉL. Úgy e' bár? úgy e'? 'S ugyan kit gondolna kegyelmed hogy valaha belöle szívott dohányt?

TISZT. Ezen bölts kérdésnek nehéz vólta miatt, kéntelen vagyok e' részbe, alá- zatos eggyügyü tudatlanságomat meg valla- ni!

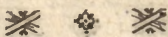
SZÉL. Azt biz el hiszem! — Az első Péter Mufzka-Tsászfár!

TISZT. Mit hallok! Kitsinybe hogy — úgy szólván — el nem borit a' sárga halál! ugyan Péter Tsászfár —! *Hem! eheu! obe!* mi- tsoda nagy szzerentse! hogy én szájamba venni mérészeljem ugyan azon tsutorát, mellyet azon nagy Fejedelem, nagy Fejedelmi ajaki- val illetni méltóztatott!!! most tudom, mi az oka, hogy olyan tsudállatosan esett belöle az első két szippantás, úgy szólván — ez, való- sággal azt jelentette! —

SZÉL. A' lessz bizonyosan! De hallgas- sa tsak kegyelmed végig annak a' históriáját, mimódon jutottam én, ehez a' remek-pipá- hoz!

TISZT. Kivánnám, hogy füleim meg ugyan annyira nőttek vólna ugy szólván — ezen nagy történetnek, egész betsüllettel, 's minden emberséggel való *hallódalmára*.

SZÉL. Lássa Tisztartó Uram! mikor egyfzer egy szép tsendes nyári estvén a' höld világnál a' folyosón kinn üldögeélnék magam- ba. — (*Fankó be jö*)

II. JELENÉS.

Az előbbiek. JANKÓ.

JANKÓ.

Tek. Uram! két idegen Uraság várakozik kinn bé kívánnak bortsáttatni; azt mondják hogy *Anglius Országból* valók —

SZÉL. Hadd jöjjenek bé (*Jankó ki megy*) majd elő befzéllem osztán!

III. JELENÉS.

IFJÚ GRÓF TSILLAG s. JAKAB *Anglus köntösbe öltözve, magokat módosan viselvén meg jelennek, Egy fitzko meg áll az ajtónál egy tsinos ládátskával, JANKÓ két égő pipával kínálja őket. JAKAB el veszi, a' Gróf a' fejét rázza az előbbiek.*

SZÉLESI (az idegenekhez)

SZOLGALHATOK egy pipával?

JAK. Ezen drága illatú balsamommal telyes füstnek nints nálamnál nagyobb tiszte-
löje. —

S Z É L. *Excellenter!* balsamommal tellyes fűstnek! gyönyörű szóllás formája — (a' Gróf néma módra meg bajtja magát a' Kis - Afzszonynak. *Ez fel háborodni láttatik; Susit félre véréen vele beszéli*) Uraságtok Anglusok? — Örülök rajta, — én felette szeretem azt a' nemzetet; azt mondják közönségesen róla, hogy igen nagy mester a' dohányozásba. (*le ülnek*) Hogy lehet ez a' szerentsém?

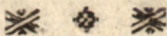
J A K. Én vagyok Gróf Niekelfon; nem annyira magam', mint szegény Ötsém' kedvéért utazok; ki is bóldogtalan feje! Siketnémán született e' világra. —

S U S I. Siketnémán?

J U L I S. O! Istenem Uram!

J A K A B. Együtt utazok vele; már második izbe, — magyar Országba jöttünk ez előthárom esztendőkkel — igen meg tetlzet az ide való lakás, 's osztán leg alább részemről a' Magyar nyelvet az ólta meg lehetőlen meg tanúlgattam mellyet nem adnék sokért: Leg közelébb a' múlt héten hogy ezen Vármegyébe érkeztünk, az Urat mindenek felett mint különös jó Urat irták le előttünk. Fel tettük tehát magunkba, hogy betses ésmerettségére jutni igyekeztvén, tiztletére legyünk az Úrnak!

S Z É L. Alázatosan köszönöm ezen Nagyságtok magok meg alázását, 's tsudálkozok

egyfzersmind rajta, hogy valaki mégis jól szö-
lott felölem Nagyságtok előtt; holott a' Vár-
megye Tisztjei, az elsötöl fogva az utólsóig,
szinte mind halálos ellenségem! —

JAK. A' többek közt — rendes dolog,
ha igaz, azt mondják, hogy az Úr is épen olly
nagy mértékbe gyönyörködik a' dohányo-
zásba, 's a' külömb külömbféle pipáknak
tartásába, mint szegröl végröl magam. —

SZÉLESI. Mitsoda! 's hát talám Nagy-
ságodnakis van a' pipához *passiója*? — Ennek
hallása után, tovább élek 10 esztendővel —
Fogjunk kezét mint jó Barátok!

JAK. Emlékezetnek okáért, hogy az Ur-
nál örökre fenn tarthassam tsekély emlékeze-
temet; imé két, vajmi nagy ritkaságú pipával
bátorkodok az Úrnak kedveskedni! (*int a' fitz-
kónak*)

SZÉLESI. Alázatos szolgája a' Méltó-
ságos Grófnak! Érdemetlen vagyok ezen kü-
jönös *Munificentijára!*

JAKAB. (*fel nyitja a' ládát*) ez a' rosz
fa pipa, Amérikanak északi tartományából
való, 's egy vad nemzetség 'Okoiokov nevü
Királyánál találtatott; kit az Anglus hadi se-
reg, ez előtt 8. esztendővel rontott öfzve.

SZÉL. Amérikából! Egy vad nemzetség
Királya! Tisztartó Uram, hallya tsak kend!
Kinekis hvták?

JAK. *Okolokovnak.*

SZÉL. Rá kell irnom tüstént! Hát emez hová-valósi? De szép!

JAK. Ez 11 Jakab Kírálynak vólt reggeli kedves pipája, mellyet az után, az én nagy Uram Atyám, harmadik nagy Attya édes Attyának, hüséges szolgálatiért ajandékozott. —

SZÉL. Ditső! Fejedelmi! Felséges! hozzá foghatatlan pipák! Juliska Fiam mint tet-szenek Tenéked!

JAK. Talám ez az Úrnak Kis Afzszonya?

SZÉL. Igenis.

JAK. *(meg tsokolja Julist homlokba maga reá tartásával)* alázatos szolgája a' Kis - Afzszony-nak!

IF. GRÓF. *(meg tsokolja erzékenyül a' Julis kezét)*

JULIS. *(Szemérmesen)* Örvendek hogy al-kalmatofságom vagyon meg esmérkedni!

SZÉLESI. Most drága Vendégim, Ba-rátim! tegyetek le páltzát, kalapot, mindent! *(le tesz)* Ha tetszik nállam esztendő számrais el lakhattok! most mennjünk, hadd mutatom meg az én tsekély pipa - Biblióthékámat, mely-nek egyszerre való látása ugyan ditsekedés nél-kül légyen mondva, már sok Uri Vendégeim-nek el fogta a' szemefényét. — Mennyünk! — Fijaim a' Vendégeknek illendő szállást mutas-unk! *(mind a' két idegent karon fogja)*

JAKAB. Az Úrnak engedelméből, talám csak hagyuk itt az én szerentsétlen siketnémámat!

SZÉL. Jó lessz! jó! külömbenis mit ért ő szegényke a' dologhoz? (*bámúlva*) Tsillagom! de gyöngy egy ifjú emberke volna külömben! — Kár hogy Siketnéma!

JULIS. (*lassan*) El hiszem azt!

SZÉL. Julis! Fijam! valamiképen! Te hamis állat. — Leg jobb lessz tsak jere velünk —

JULIS. Jaj Uram Atyám! nints egy pipájais mellyet már nem láttam! Hadd maradjok itt (*lassatskán*) Hiszem ez az Úr Siketnéma, nints kitől félteni!

SZÉLESI. Ha mindjárt azon feljül vak vólnais, tsak férjfi legyen, tudom hogy esdekletek utánna!

JULIS. Fogadom hogy valameddig kinnmarad Uram Atyám; Suival az ablakba állok!

SZÉL. No hát legyen ugy! de meg látom ha szót fogadsz e'? — Tisztartó Urám vigyázzon kegyelmedis reá, hogy valami bagoly madár, ne érkezzen, valamimódon az Ura Galambdúttzához!

TISZT. Parantsolatja szerént a' Tek. Urnak *ne fecus facturus, quin imo szorgalmatofon provisurus, ne res domestica quo pacto aliquid capiat detrimenti.* A' mely Ciceronak bölts igéje,

a' mi Nemzeti meg betsülhetetlen nyelvünkön
annyit tesz', mintha mondanám: *Vigyázzok hogy
e' rák valamimódon a' vetésre ne másszon!*

IV. JELENÉS.

TISZTTARTÓ. IF. GRÓF. JULIS,
SUSI, kik ódaldaslag a' Grófra nézde-
gélnek.

TISZT.

NEM méltóztatna a' T. Kis Afzony, T.
Ura Attya parantsolatjához képest magát az
ablakhoz helyhez —

SUSI. Mit lötyög fityeg itt az Ur, nem
látja e' hogy majd ki düllyed a' szemünk a'
nagy fandallásba?

TISZT. No! nem bánom hát! — de! —
(*oldas'ag fel 's alá járkal*)

JULIS. Hallod e' Súi! ez az Ur Siket-
néma lehet ugyan; de van ám szép két szeme!
nézd tsak, szint ugy szórja a' szikrát!

TISZT. Méltóztatson a' Tek. Kis Afz-
fzony —

JULIS. A' T. Kis-Afzfony nem méltóz-
tatik. —

TISZT. Azt se bánom hát, de — majd
(*sérikáli*)

SUSI. Nézze csak a' Kis - Afzöny hogy nevetközik? hogy nevet!

JULIS. Látom! (*kezét az ortzájára teszi*) Jaj! most reám tekintett mosolyogva! próbáld csak te is, nézz a' szemébe, ha vissza néz reád, tudom ugy el pirul a' pofád utánna, mintha jól meg kentefitélted volna tzinóbriummal! —

SUSI. (*elébe áll a' Grófnak*) még a' volna a' furtsa! (*a' Gróf közönséges módra reá tekint*) e' miatt ugyan a' pirosság helyett talám inkább sárgaság borit el!

TISZT. No! no! — de majd — ugy szollván — no!

JULIS. Jaj most ujra reám tekint! Hidd el Sufi, hogy más formán kellett néki reád nézni; külömben az orrod hegyéig el pirúltál volna!

TISZT. (*maga meg határozásával*) Szükség, hogy a' T. Kis - Afzönynek világosan tudtára adjam, hogy az illetén szóllás formáit hivatalbéli kötelelségem szerént a' Tek. Nagy Urnak egy általjába el nem múlathatom meg jelenteni, vagy-is *insinuá ni*.

JULIS. (*Sufihoz lastan*) Hajtsd el jó moddal a' nyakamról, ezt a' nyekegö Ketske — bakot!

SUSI. Meg lepsz! (*nagy fel szóval*) Igazán mondom jól int bennüket Tifzttartó Uram! (*Julishoz*) mennyünk Kis - Afzönyka! hagy-

jük itt ezt a' Siket *Bertalant*, mit ér a' szép két szeme; ha az ember egy okos szót se tud vele szóllani.

TISZT. *Recte dictum* Leány - Afzszony! méltóztasson a' T. Kis-Afzszony reá hajlani!

JULIS. Helyesfen!

SUSI. Menjünk ebbe az óldal - szobába; az ablakból szépen lehet a' vetéseket látni. — Tifzttartó Uramis velünk legyen! Beszéllyen előttünk holmit, hogy magunkat mulathassuk. — Most tetsék előre bé sétálni (*ki nyitja az óldal szoba' ajtaját*)

TISZT. *Deprekálom* mélly alázatossággal — valójába ez igen illetlen vólna!

JULIS. Mit tzeremoniáz Tifzttartó Uram! Rajta! be tsak! be!

TISZT. Ha a' T. Kis-Afzszony egy általjába úgy méltóztatik parantsolni — (*nagy kényesfen bé sétál, Susi reá vántja az ajtót 's bészárja*)

SUSI. JULIS. Jó ejtszakát Tyúk ültető Gazd Uram! jó ejtszakát!

TISZT. (*belölről*) Tsúnymaság T. Kis-Afzszony! nagy illetlenség egy illyetén Öreg emberrel így bálni!

SUSI. Tanúlja meg az Úr, hogy könnyebb egy fereg nyúlat, mint tsak egy Afzszony-embertis örizgetni! (*Julishoz*) Ki nem nyit, hatja belölről se hogy, hogy pedig a' külts lyukon ne kukutsálhasson álljunk félrébb, hogy

meg ne érthessen lalsan befzelljünk! (a' Tiszt-
tartó azomba ki nyitván az ajtó felett lévő ablakot
rajta ki néz.)

JULIS. Jó! Jó! de kérlek, én, majd nem
rosszul érzem magamat, — szintén reszketek!
nem sárgúltam e' el nagyon?

SUSI. Ollyan sárga a' Kis-Asszony mint
a' szakasztott. — Pünköfői rósa. Mitől fél a'
Kis-Asszony, hiszem nem tsinálunk egyebet,
hanem tsak nézünk erre a' szép Siketnémára!
mennyünk a' más oldalra (meg fogja a' kezénél
's a' másik oldalra vezeti)

IF. GRÓF. (Julishoz mennén, meg fogja
érzékenyen kezeit)

JULIS. Látod! Látod!

IF. GRÓF. — — (sóbajt)

JULIS. Hogy sóhajt! (magais utánna)
Hogy szoritja a' kezemet! Ugyan Susi pró-
báld-meg, fogd meg a' bal kezét, meg ládd
nékedis vizfont meg szorongatja a' kezedet.

SUSI. (a' Gróf-bal kezét meg fogja) nem
érzek semmit!

JULIS. Majd énis megint meg szorítom a'
kezét. — Jó lessz?

SUSI. De hogy — egyetlen vólna!

JULIS. Jaj! már megis szorítottam!

IF. GRÓF. (meg tsókolja a' kezét)

JULIS. Ládd é! Ládd é!

IF. GRÓF. (térdre esik előtte)

JULIS. (*kiáltva*) Jaj!

SUSI. St! St! Usdé Kis-Affzony! Lódúljunk!

JULIS. De hová?

SUSI. Tsak mennyünk! mennyünk! mert hamis az ördög —!

JULIS. Nints mód benne; hiszem e' Siketnéma!

SUSI. Semmi a', de ha meg látná valaki.

JULIS. Akár mint okoskodj, én biz itt nem hagyom ezt a' szép Siketnémát; ki tudja, életembe látok e' valaha többet vagy sem?

SUSI. Mennyünk bé leg alább ebbe az óldal-szobába!

JULIS. De bezzeg ha reánk jön az Atyám?

SUSI. Ha el jön; kéfz a' ki-fogás; azt mondjuk, hogy ennek a' szegény Siketnémának tsak a' kertet akartuk meg mutatni, az ablakról, mint hogy úgyis, a' látásán kívül, semmi másfal nem mulathatja magát!

JULIS. Jó! Jó! de vezesd bé hát! (*Susi int a' Grófnak, 's bé viszi az óldal szobába Julis után*)

V. JELENÉS.

TISZTTARTÓ, magánosan. (*ki is az ajtótól felül lévő kis ablakba fülel.*)

Hasonlatosképen könnyebb egy sereg aszfonyt reá szedni mint sem tsak egy Tisztartónak is a' szemét bé köthetni! — *His itaque rerum circumstantiis stantibus, seque taliter habentibus;* magam majd valamimódon itt meg próbálom a' le szállást, hogy a' Tekéntetes Urnak mindjárt meg mondhassam a' mondókáját. (*ki mász az ablakba a' fél láb íval*)

VI. JELENÉS.

JAKAB, DOROTTYA, TISZTTARTÓ.

DOROTTYA. (*bé jövetelekor*)

Ha szabad kérdenem, mivel lehetnék az Anglus Gróf Urnak szolgálatjára?

JAKAB. (*nagy magára tartásával*) Százszor és ismétlen ezerszer áldott légyen az a' szerentsés Szempillantás, mellybe azon kimondhatatlan nagy szerentsébe részefittetem, hogy

a' Kis-Afszonykát, mint egy kegyes, áldott 's minden szeplő nélkül való tiszta ártatlan Szü-zetskét színről színre szemlélhetem! —

DOROT. (*szemérmesen*) Kérem alázato-fan —

JAK. Bártlak olly fzerentsés lehetnék, hogy ezen nagy érdemü Szüz-kezeket, 'sarát-nak módjára égő ajakimmal illethetném! —

TISZT. (*áimelkedésába*) *Qua! Quais! Quanta!*

DOROTTYA. (*félénken körül nézi magát, kezét tartja, mellyet a' Gróf meg tsókol*) Lalsan! lalsan! valaki beszéll! (*Kevés várakozás után*) Ó édes tsintalan Gróf Uram, valósággal velem tsak tréfát indit, mint egy ártatlan, szelid, jó szivü Léanykával!

JAKAB. Tréfát? — Elébb múltjon elég, pokol —

DOROTTYA. Isten irgalmaz! ó tsú-nya! — miért káromkodik olyan nagyon (*tsen-desen*) még egyfzer kérdem mivel lehetek szol-gálatjára?

JAK. Engedje meg tehát, hadd tegyek vallás - tételt édes gyöngyöm Kis-Afszony-kám! 's meg botsálfson ha édesen mosolygó szemei tsudálása miatt, beszédembe ottan ot-tan akadozni talállok.

DOR. Nagyságod igen Kegyes Gróf!

J A K. (*magába*) No most rajta hazug Lélek, segits jól hazudni! (*fel szóval*). Azén nemzettségem egy leg gazdagabb 's leg nagyobb tekintetű Familiák közzül Angliába, 's én vagyok annak utolsó ága. — Sok okaim vagynak hogy meg házasodjak; de eddig soha reá nem vehetém magamat; mivel — hogy — hálá Istennek — az én gondolkodásom módja, a' mai Affzonyok feslettségével, 's tsalárdságával, istentelenségével, semmiképen meg nem egyez. — Hanem ez előtt négy héttel, áldott légyen az a' szerentsés óra! — irt egy fő fő Barátom hozzám egy Levelet; mellyben egy kegyes, Istentfélő, jó erkölcsű Szüz Virág szálhoz útafil. —

D O R. Szabad é ezen Virágfszalat tudakozni ki légyen?

J A K. Ezen gyönyörű rófa, ártatlan viola, ezen motsoktalan Liliom — a' — Kis-Affzony!

D O R O T T Y. Ugyan Gróf Úr, ugyan mit beszéll? Gondolja meg mit mondott! Ezen igék hallása után fel fújhatnám magamat mint a' páva, de tudom hogy a' kevélyek meg aláztnak, 's tsak az alázatosoknak adatik kegyelem.

J A K. Egy - szóval drága Kis - Affzonyom! ezen Levélnek vétele után tüftént útnak indulék, hogy ezen nagy betsü kintset fel kereshefsem.

helsem. Már egy néhány nappal ez előtt érkeztem ide, kérdezősködtem, imitt amott, 's úgy találok, hogy —

DOR. Hogy mindnyájan bűnös Adámnak, bűnös maradéki vagyunk. —

JAK. Ugy találok hogy barátomnak a' Kis-Affzonyról tett rajzolása, semmi sem ehez a' remek-alakhoz képest!

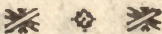
DOR. O! bé hamiss Ur! —

JAK. Ma első napja, hogy bátorkodok a' Kis-Affzonymnak tiszteletére lenni. Mit mondjak? Mi kell egyéb arra hogy belé szeressen a' Kis-Affzonyba az ember, a' tsupa látásnál? (*nagy tettetéssel*) Igenis édes Angyalom! olly igen szeretem a' Kis-Affzont hogy minden gazdagságimat 's betsülletemet a' Kis-Affzonyért kész vagyok fel áldozni! —

DOR. (*Nagy álmelkodásába*) Jaj! Ó! ugyan erefzen el! maga kis bűnös! majd ki ugrik a' szememis szégyenletembe!

JAK. Nem erefztem, valameddig végig nem hallgat! (*lábainál térdre esik*) Úgy vagyon, azon Gróf, ki után eddig hijjába jártak minden Londonnak szépségei, térdet hajt most a' Kis-Affzonymnak, 's azért esedezik hogy szeresse ötöt vizzontag! —

DOROTTYA. Botsálfson el! Halálra ökleli gyenge szivemet, mindjárt el ájjúlok!

JAK. Nem botsátom, mig meg nem halom, végső ítéltefemet! mit reménylhetek? Életet, vagy halált? Szerentsét, vagy kéttségben esést? —

DOR. (*szemeit el dugja a' kezével*) O! nem nézhetek többet reá! Bizony még ma a' lábomról is le esek!

JAK. (*fel kél 's meg öleli*)

DOR. O! édes katona modra ofstromló ifjentelen anglus Gróf Uram! hagyjon leg alább időt gyenge szivetskémnek! —

TISZT. (*kiis midőn le bajtja a' fejét, le ejti a' fejéről a' kutsmáját*) Jaj oda a' kutsmám!

DOROT. (*fel szökik*) Jaj mitsoda eleven ördög az?

JAK. Hogy hogy? még a' vólna a' rendes! (*ki szaladnak a' nélkül hogy látnák a' Tisztartót.*)

VII. J E L E N É S.

TISZTTARTÓ magánosan.

MÉLTÓZTASSON tsak a' Tek. Kis-
 Asszony figyelmezni reám, nints nekem se szar-
 vam, se más ördögi egyebem; ki mennék! kegy-
 elmes, hatalmas szent Atyám! én szegény nyo-
 morúlt ember! már molt se ti se tova nem mehe-

tek! Hamar! hamar! hé! hé! valaki! — segít-
tsen! hé!

VIII. JELENÉS.

SZÉLESI, TISZTTARTÓ, JANKÓ.

SZÉL.

MITSODA lárma ez itt?

TISZT. Méltóztasson a' T. Ur engemet
szegény nyavalyáft —

SZÉL. Mi ördög? a' Tisztartó szavát
hallom, 's még se látom magát!

TISZT. T. Ur! kérem alázatosan —

SZÉL. A' biz a', ehol a' finkója; maga
hol a' gutába lehet?

TISZT. Ehol vagyok! méltóztasson csak
a' Tek. Ur ezen nyomoruságos statiómat kegye-
sen meg szivelleni!

JANKÓ. Ama sekrestjébe fenn szüköl
ő kelme; nézze csak a' T. Ur!

SZÉL. Ha! ha! ha! Jankó! hozz csak
egy lajtorját! Hogy a' lántz gutába üle fel
kegyelmed erre a' fa lóra? Ha! ha! ha!

TISZT. Méltóztasson csak a' T. Ur min-
deneknek előtte nyavalyás fejemet innen meg

szabadítani; azután mindjára elő beszélek mindent *fidelissime!* (*Jankó be jő a lajtorjával*)

SZÉL. (*Jankóhoz*) Szállítsd le a' Tisztartót! (*a' Tisztartóhoz*) Ugyan hogy ördögbe juta kegyelmed erre a' betsületes kalodára?

TISZT. (*fel teszi a' kutszóját*) Méltosztason a' T. Ur szivére venni, hogy a' midőn az énnékem adatott parantsolathoz képezt, a' T. Kis-Asszony mellett folytatandó *Controllóri* hivatalomnak eleget akarván tenni, itten *ólumlálgatnék*; az említett T. Kis-Asszony által, tsalárd úton módon, ezen oldal-szobába rekesztettem!

SZÉL. Ha! ha! ha! Tsintalan gyermek!

TISZT. De bár illy álnok módra reá fzedettetemis, még is *eo non obflante* kötelelsemnek eleget akarván tenni, ezen ajtó-felett lévő ablakotskát tévém lesö-lyuknak, a' mellyen az általam szintén a' meg tébolyodásig gyakorlott szünetlen kandikálás, olyan szomorú *posturába* helyhezteté el ragadtatott elmémnek földi sátorát, hogy az én e' féle katzér állapotoktól másként természettel idegen Lelkem, majd nem sajt-féreg modjára ki pattana hirem nélkül ez árnyék-világból! —

SZÉL. Mit beszéll kend; ked bizonyosan meg bódult?

TISZT. Nints külömben *Domine Spectabilis ac Magnifice, Domine Domine, mihi serviti cum*

cultu ac una amove venereo, ad Cineres Colendissime, gratiosissime! méltóztasson tsak továbbá egy ügyü beszédimnek folytatására kegyes nagyra termett füleit hajtogatni! — Minekutánna a' fenn nevezett Siketnéma a' T. Kis-Affzony kezeit ugyan tsak lelkesen öszve meg öszve tsókolgatta; *'s quod plus est* előtte leis térdelt vólna, a' szoba-Leánynak izgatásából, addig 's addig hogy bé integeté a' Kis-Affzony abba az innek sö szobába.

SZÉL. Mi az ördög lelte azt a' Leányt?

TISZT. Ezen együgyü elmémet felyül haladó kérdésre elégtelen vagyok felelni!

SZÉL. Hát Gróf Nickelson hol van? mig észre vettem, ez is el tünt előlem a' *Pipa* — *Bibliotékámból!*

TISZT. Engedje meg továbbá a' T. Ur, hogy a' T. *Dorotya Kis-Affzonyról* tsak két szóval emlittsem azt, hogy ezen Apátza módra szenteskedő szüzis, öreg napjai ellent nem állván, épen az idő alatt a' mellybe eme' veszedelmes kakas - ülön kutzorgék, szintén ez álló-helyembe fenn nevezett Gróf Nickelsonnal *formaliter Sponsalia celebravit!*

SZÉL. *Domine Perilluster!* a' leg tzifrább Kos-tökömbe fel merném fogadni; hogy keteknek az elsőtől fogva az utólsóig el ment az eszek!

TISZT. *Pro Coronide.* el nem hallgathatom, hogy a' midön ezen utól említett szerelmes pár, épen leg jobban ölelgetődzne, tréfából le ejtettem a' berbéts kutszámat, mely eset mind a' kettőjököt ugy annyira el rémítette, hogy — együgyü személynemet, kétség kívül tulajdon a' pokolbéli gonosz mester képének állítván lenni — azonnal nagy sebességgel ki futának. —

SZÉL. Ha! ha! ördög vigye a' kendőldögát majd meg fúlok nevettembe.

TISZT. Engedelmeből a' Tek. Urnak, hadd röhögök magamis egy keveset!

SZÉL. Rajta! bizvási! (*nevetnek mind ketten nagyon, kívált a' Tisztartó rút hangon*)

IX. JELENÉS.

Az elébbiek. JANKÓ, utánna a' VENDÉGFÓGADÓS.

JANKÓ.

T. Ur, a' Vendégfogadás már ma harmadik ízbe ostromol bennünket, erőnek erejével bé akar jöni, ugy lármáz, ugy fú mérgébe mint-ha a' kórság bántaná!

V E N D. (*dühösséggel tele*) Ha mindjárt örökre tömlöztre vettetis a' T. Ur mégis bé jövök!

S Z É L. Hogy hogy Vendég fogadós! talám bizony kedis meg bolondúlt?

V E N D. (*kezeit fejére kútsólva*) Jaj! jaj! szegény fejünknek! mindnyájan egész helységtől, általán fogva minden pereputyostol oda vagyunk, meg t'falattattunk, meg lopattunk, vagyonunktól meg fosztattunk; ha tsak meg nem hallgat engemet a' T. Ur — *Kagliostro*, az a' hires, akasztó fára való bűbajos, ördögös, boszorkány mester, kivel minden ujjságok nem régen rakva valának, a' T. Ur kastélyába tartózkodik. —

S Z É L. (*sobajtvá*) Ugy van biz a'! E' bizonyosan meg kábult!

V E N D. Hiddje el nekem a' T. Ur, — olly igaz mint a' nap az égen — én nálam szállvais vólt — hallgatództamis utánna! Van még egy más 'siványis vele. — Anglius Uri embereknek mondják magokat, — 's a' mint épen ebbe a' szempillantásba értem, a' T. Kis-Aszonyt akarják el ragadni. —

T I S Z T. *Domine Spectabilis!* méltóztatson e' dolgot szorosán mindjáraft *inquiralni!*

S Z É L. (*vémültébe*) Még a' vólna ám az ördögség, ha ez így találna lenni!

V E N D. Azt mondá Mihály a' kotfis, hogy az egyike Siketnémának tettetü magát. —

S Z É L. S Hát nem az valósággal?

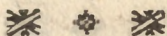
V E N D. De hogy az a' pernahajder! olyan a' füle mint a' izamáré, a' szája meg olyan nagy, mint egy vámkerék, a' nyelve mint a' kigyóé!

S Z É L. No! mert tudom hogy ennyi sok bolond történet soha ezen kastélyba ugyan a' miolta tsak fenn áll nem esett. — Majd meg lálsátok fiúk mitsoda tréfa lessz ebből —! Tisztartó Uram! hajtsa be tsak ide kelmed tüflént minden tselédimet, inas-kotsis, hajdú, paraszt, mind egy lábíg itt legyen egyszeribe jó féle dorongokkal fel fegyverkezve! (*Tisztartó ki szalad*) Vendégfogadás! ked pedig velem itt marad, majd addig a' Siketnémát *egszáminálgassuk!*

V E N D. Jó lessz, T: Ur! Héj biznák tsak-én reám az *egszáminállást* majd a' Lelkeházára tsergetnék!

S Z É L. (*ki nyitja az oldal szoba ajtaját, 's bé kiált*) Jertek elő tsak Leánykák, jertek ki, a' gyönyörü mák virágokkal! (*ki jönnek*)

X. JELENÉS.

SZÉLESI, VENDÉGFOGADÓS, JULIS, SUSI, az IFJÚ GRÓF.

SZÉLESI.

(a' Grófot karjánál fogva előre vezeti)

EDES Siket Anglus Uram! nem méltóztatna Uráságod egy néhány kérdésimre felelni? (a' Gróf egy kevéssé változásba láttatik lenni, de azért csak ugyan továbbis tettei magát Siketnémának)

JULIS. Uram Atyátskám! hogy is gondolja meg? azt kívánni tőle hogy halljon, pedig siket! hogy feleljen; pedig néma!

SZÉL. Tsitt! hallgass! nós hát nem tetfzene e' szép szerént meg szóllalni? külömben majd másképen láttatok a' dologhoz!

VEND. (mérgefen) Ha meg engedi a' T. Ur, majd meg egsáminállom én amúgy lelkesen. — Tudom hogy mindjárt meg szóllal, ez a' betsülletes kakuk-madár!

SZÉL. Valld meg Te gyönyörű mák-virág; hogy mérészlettél —? (a' Gróf mintha semmit sem értene, félve megy, 's a' falon függő képeket nézegeti)

VEND. (dühösen) Mitsoda? Hát felelni sem akarisz te akasztófa tzimere? még a' füstös post

skriptádat mutatod a' Tekintetes Uraságnak, mikor hozzád szóll? Ennye hóhér markába való, hát nem te kinoztál meg az elébb reggel engem'; nem ugy járt e' akkor a' nyelved mint a' tsép-hadar? Hát nem úgy fojtogattál mint valamelly halálra sententziázott rabot.

IF. GRÓF. 'S hát még sem éred bé az elébbi *absolutióval?* (*a' földhöz vágja, 's agyba föbe veri ököllet*) Nesze most! nem lehet a' jóból eleget osztogatni (*Julis, Sufi, — nagy álmélkodásba vágynak*)

VEND. Hamar! hamar! gyilkos! ni bizony mindjárt agyon vér!

SZÉL. He! Tisztartó! Jankó! Miska! Gyuri! Ferkó! Jertek! hamar nosza! — (*a' tselédek egy ingbe néki türközve, pipázván bé jönnek*)

XI. JELENÉS.

Az elébbiek, JAKAB, DOROTTYA (*bé robannak*)

DOR.

MITSODA lárma ez?

SZÉL. Tsuda dolgok történnek! a' síkettek hallanak, a' némák meg szóllalnak!

JAK. (*titkosan a' Grófhoz*) Mit tsinált Nagyságod?

VEND. (*ki is már nagy nebezen fel vándorogott a' földről*) ehol a' tzimborája is!

JF. GRÓF. (*Jakabhoz*) Bizonyosan a' Vendég-fogadás árrúlt el bennünket —

SZÉL. Fogjátok őket Tseledék! Láboknál fogva, 's zárjátok a' lud ketretzbe a' selmákat (*a' tselédek fogdosni akarják őket, Julis az Ifjú Gróf elébe áll*)

JULIS. Féltre! senki hozzám ne merjen közelíteni; mert különben ezen tövel most egyfzeribe által szurkállom! mitsoda gabság, valakit azért hogy hall 's beszéll mint más, ludólba akarni dugni?

SZÉL. Semmit se féljetez Legények! minden rám, fogjátok fülön! Hiszem talám tsak nem hagyjátok meg gyaláztatni magatokat egy Leány által? — (*a' tselédek ujra néki fognak*)

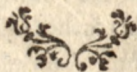
DOR. (*el taszigálja a' tselédeket; 's Jakab elébe áll*) Féltre pokolra valók! mert a' ki felém járúl, annak ezen a' nyomon ki-ásom a' szemét! Mitsoda iszonyú dolog? Fő-Rendü Személyekkel így merni bánni!

SZÉL. Mind az én szómra, tsipjétez meg őket bizvást, 's ha másként nem lehet, velsétez velez együtt a' Leányokatis az említett

kalitkába! (a' tselédek ismét reájok teszik a' kezeket)

J A K. (kemény hangon, mintha a' sebéből egy mordájt búzna ki) Félre! mert a' ki elémbé áll, annak ebbe a' szempillantásba a' fejébe lövök (mindnyájan félre ugranak) (a' Grófhoz) Jöjjön utánnam Nagyságod! (ki ugrik az ajtón, utánna a' Gróf, kiket kergetnek mindnyájan kiáltván) Gyilkos! gyilkos! fogd meg →!

III. AKTUS.

I. JELENÉS.

(*a' Kastély báta megett,*) JAKAB IF. GRÓF
magokon kívül.

IF. GRÓF.

NO mert rossz ember most az egyszer ugyan
a' sárba vezettél! Tsak kevésbe múlt hogy
agyon nem verének! Nem foghatom meg az
egész dolgot, a' bizonyos, hogy a' Vendég-
fogadás árrúlt el bennünket; de bezzeg a' tré-
fából tsúf egy dolog vála!

JAKAB. Magam se láthatom által. —
Úgy lessz hogy a' Vendég-fogadás, a' tölünk
vett absolutiót vissza kívánta szolgáltatni. (*a'
fejét vakarja*) Másként mi tagadás benne — én,
nagy fülü szamárnál szamarabb állat, én vagyok
biz' ennek egész oka! Már meg esett. Ördög
vinné a' dolgát —! Ma reggel soká gyötrött a'
Vendég-fogadás Leánya, hogy mondjam meg
ki lehet Nagysád; én bolond ésszel végtére azt
hazudom hogy Nagysád Gróf Kagliosfró —

IF. GRÓF. Bolondnál bolondabb állat!

JAK. Én mondom azt! — A' félész Leány el hiszem meg súgta tüstént az apjának; ez kétség-kivül eleget olvasta a' harmadévi ujságokba a' Kagliostró nevét. Tudja Nagysád hogy a' paraszt ember előtt, akármely mester-séges ember az ördöggel határos! Nyilván így szaladhatott fel a' kastélyba. —

IF. GRÓF. A Lehetetlen. Hiszem tudhatják a' bolondok aztis az ujságból, hogy Kagliostró Rómába ez napságig is a' tömlötz be ül. —

JAK. Nyilván nem tudják, vagy ha tudjákis, nem emlekeznek reá hirtelenébe:

IF. GRÓF. Gaz ember! ezen ostoba fetsegéfedért meg érdeimlenéd hogy — mond meg magad no! mit?

JAK. Igaz Nagyságos Uram! hogy felette bolondot tsinálék; de valamint itt állok, olly bizonyos hogy a' mi el maradt el nem múlt. *(nézi az óráját)* Négy pertzentés alatt meg mondom mit tsináljunk.

IF. GRÓF. Tudom semmi se lessz belöle. Bolondot pedig többé belölem egy hamar nem fogsz tenni!

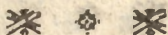
JAK. Semmit se búsúljon Nagysád! hadd gondolkozzok tsak! *(lábával topog)* Oda már két pertzentés — — Ha szabad kérdeni el ragadva

bizvást el lehet ugy é ragadnunk a' Kis-Afzonyt Nagyságos Uram!

IF. GROF. A' leg jobb vólna, de hogy? az a' kérdés! Gondolkodj tsak azon hogy vihetnök még ma véghez; mert azon angyalnak birtoka nélkül, lehetetlen hogy élhessék. Postára ülünk 's futunk ló halálába az Atyámhoz, az ö erántam való gyengéded atyai szeretete meg fogja engedni ezen kis hibámat, ha meg látánda azon gyönyörű alakot. —

JA K. Igenis, igenis, (*egy kis gondolkodás után*) no! mert ez izbe nem némáskodik bezeg úgy Nagysád mint az elébb. — A' mennyire tudom, gyakorta a' kertjébe ebédelget, 's vatforálgat a' Vén Szélesi, kivált Vasárnaponként. Ehez képeft más köntöft vévén magunkra, alkonyodáskor fuhánjunk bé a' kertbe, 's keressünk alkalmatofságot különösen beszélleni a' Kis-Afzsonnyal. Szép szóval, szerelmes beszéddel lehetetlen hogy reá ne vehesse Nagysád azt az ártatlan Kis-Afzonyt. Fél óra ide a' posta; az erszényünk velünk van, a' börös ládáink nem vesznek el, tsak elébb magunk bóldogúlhalsunk!

IF. GROF. Ez eddig mind el mehetne; de hogy férhetünk be a' kertbe? hol veszünk köntöft? 's osztán meg tudniis kellene okosan beszélleni? hát ha bódultomba majd szóllani se tudok?

JAK. A' mennyire van szerentsém esmer-
ni Nagysádat, ettől nem félek. Tsak bátran
neki! a' nyér a' ki mér! (*előre tekint*) Imhol
— *ecce nobis Nagy János* — ki lészünk most mind-
járt Nagyságos Uram! (*fel ugrik*) Hé! halljátok
Barátim jertek egy szóra, tsak egy szempillan-
táig!

IF. GRÓF. Mit akarsz?

JAK. Hagyja el Nagysád! egy szót se
többet!

II. JELENÉS.

Az elébbiek, KÉT LANTOS MUZSIKUS.

1 MUZS. (*le veszi a' kalapját*)

MIT tetfzik az Uraknak?

JAK. Halljátok Barátim! egy kevés szol-
gálatra kérnénk benneteket, szép szóért, 's jó
pénzért!

2 MUZS. Tetsék parantsólni!

JAK. Ehol én Ötsém Urammal ketten bir-
juk ezt a' Szemetek előtt lévő Kastélyt, vala-
mi tréfát akarnánk indítani, idegen formába
öltözködve, akarnánk feleségeinket hirtelenébe
meg lepni. — Nem adnátok költsön egy két
órára nekünk a' lantjaitokat 's a' ruháitokat,
addig

addig mi a' miéinket nálatok hagyjuk zálogba. Majd egy inas, ha addig itt várakoztok, eljön osztán, 's vissza hozza néktek a' tiéiteket, vissza kéri pedig a' miéinket!

IF. GRÓF. Ehol nesztek egy pár ittfe borra való! mikor a' ruhákat vissza küldjük még több éri a' markotokat! (*pénzt ad nékik*)

MÚZSIKUSOK. Száz fogadj Isten! jó szívvél tselekezzük; hiszem ennyit fokszor fél esztendeig se keresünk!

JAK. Mennyünk hát ide a' tserébe ruhát változtatni!

IF. GRÓF. (*Jakabhoz lassan*) Mi lesz ebből?

JAK. Hogy hijjába ne tanúlt Nagyságod énekelni, én majd lantolok, Nagyságod mellette énekel, az úton tsináljunk *Ariát*. Nofza hát tsak rajta barátim be a' tserébe! (*mindnyájan bé mennek*)

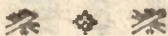
III. JELENÉS.

(*a' Kastélynak egyik szobájába*) JULISKA magánosan.

(*szomorú ábrázattal*)

HOGY az én szép Siketnémám, hallis, beszéllis, még se felelt nékem? holott olly igen ki

mutatám hozzá jó kedvemet, azt meg nem foghatom! — Hogy rossz ember lappangjon mind az által az alatt a' nemes ábrázat alatt; el hinnem képtelenség! — Az egész Kastélyba Dorottya Nénémen kívül minden azt tartja ugyan felölök; de — ez sem elég —; igaz, hogy a' Nénike talám csak azért mondja, mert Nickelson Gróf belé szeretett; — de — ebbeis hogy szerethessen valaki a' kinek egy szálné esze van — hitel felett való dolog — Akár hogy van, szép egy Legényke vólt az én Siket-némám! (*sohajt*) Soha még így senkibe szereték! O! valjon láthatom-e' többé ötet valaha? — soha sem! (*szemei könnybe lábbadnak*)

IV. J E L E N É S.

JULISKA. SUSI.

SUSI.

EL érkezett a' Vö-legény Kis-Afzszony!

JULIS. (*bevenyébe*) Melyik?

SUSI. 'S valjon melyik lenne más az Öreg Gróf Tsillagnál? Talám bizony még is az a' szép Siketnéma bántja a' Kis-Afzszonyt? De bizony túl jár az eddig *Operentzián* is!

JULIS. Ó! Sufika ugyan válts fel engem kérlek most az égyfzer! Hadd lennél te helyettem Julis! lennék én helyetted örömeft Sufi —

SUSI. Ne szomorkodjon a' Kis - Asszony olyan nagyon! Hiszem nem esett még ki a' világ feneke! Ha semmiképen nem akar az Öreg Grófhhoz menni feleségül, nem erőlteti a' T. Ur; mert ez nemis lehet. — Az öreg Gróf, igen kegyes Úr; nagyot merek mondani maga fe fogja a' dolgot szer felett sürgetni! —

JULIS. — Az igaz hogy jó Úrnak látszik, de — — de — —

SUSI. Mit de? Talám tsak nem azon a' Siketnéma gaz fitzkón törődik a' Kis-Asszony! O! mert nem szánnám akárhová tenni a' gonosz férget —; egy olly semmi ember, 's mint mondják valami bübájos mester, még a' Kastélyba sonfordál; 's itt gonosz tettetéssel, ámitással a' Kis-Asszonyt ostromolja! O! mert nem gyözhethünk elég hálát adni a' Vendégfogadósnak; hogy töle még tsak így is meg menekedhettünk! Isten irgalmazz! —

JULIS. Epen, te értelsz is a' dologhoz! Néztél volna tsak úgy a' szemébe mint én; majd másként izóllanál — (*sobajt*) Hijjába — most mit van mit tenni; jere velem a' kertbe-addig talám ki ütöm a' fejemből a' búmat. — (*ki mennek a' középajtón*)

V. J E L E N É S.

GRÓF TSILLAG, SZÉLESI, más aj-
tón bé jönnek.

G. TSILLAG. (*hosszú köntösbe öregefen öltöz-
ködve*)

HOGY a' Te Juliskád Pajtás! nem kap raj-
tam — azt könnyen meg hiszem. — Majd
magam szóllok vele. Hivatnád elő tsak! —

SZÉL. (*az ajtón ki kiált*) Jankó küld bé
a' Leányomat.

G. TSILL. Kedves Szélesim! Te és a'
Te házad engemet ez ideig nem esmértek. —
Külömben én természetlül igen jó kedvü va-
gyok; de azon szomorú környül állásaim mellyek
mostanság igen kedvetlenné tettek, erőszak
tétel nélkül előttetek se változtathatták vidám-
ságra komor ortzámat. — Engedelmedböl ül-
jünk le tsak egy kevéssé! (*széket vesznek*) Ked-
ves Barátom én egy szánakozásra méltó Atya
vagyok!

SZÉL. Mi a' patvar! Ugyan szép Kis-
Völegényhez illő ábrázatot mutatsz ma Pajtás
Uram!

G. TSILLAG. Ne tsufolódj Barátom,
's hallgass egy keveset! — Friss emlékezeted.

be lesz, hogy jóval ez előtt, a' midön a' szomszédságodba fekvő jószágotskámot szerzem magamhoz; Juliska Leányodat megkértem, 's hogy ötöt énnékem, ámbátor, mint látod, a' koporsótól már nem messze járó vén embernek — egy pár ritka pipáért azonnal megígérted, melly dolog is — köztünk maradjon a' szó — 'nem nagy ditsőségedre válik.

SZÉL. Hisz' az tsak tréfa beszéd vólt!

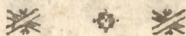
G. TSILL. Lásan! halld végig beízedemet! ha azt gondoltad, hogy a' Leányodat magamnak kértem meg, nem vagy méltó hogy —

SZÉL. Mitsoda? 's hát nem magadnak kérted meg?

G. TSILL. A' Fiamnak kértem; ki már *(fen szóval zokog az ég felé mutatván)*

SZÉL. Barátom! ennek hallására a' pipámis el aludt! 's hát van neked fiad? hol van? hová lett?

G. TSILL. *(Késerves hangon)* meg hólt! *(kesvés várakozás után)* szánt-szándékkal titkot akarték előtted belöle tsinálni, hogy egyszer véletlenül hozhafsam hozzád — ki küldém három esztendővel ez előtt külső Országokra, meg járta Frantzia, Anglia, 's Olasz Országot. — Látám a' leveleiből — mellyek valósággal tudományyal, 's sok meg értt észnek jelenségeivel rakva valának — látám, hogy a' mai kinn

utazó negédes ifjaknak magok meg bolondításáról nem vévén példát, jóba töltötte az idejét. — Ennek a' hónapnak elejével kelle vala nekie meg érkezni, várva várom egygyetlen egy szülöttemet; azomba közelebb levelet veszek Fiuméből, mellybe az iródik hogy szegényke, Velentzéből egy tengeri hajón meg indulván, 's a' hajó mindenestül fogva valamelly hirtelen támadott forgó szél miatt el süllyedvén, nem meffze már a' ki kötő helytől leve a' tengeri örvényes haboknak predájává. (*sir keservején, Szélesfiss vele*)

SZÉL. Hatalmas Isten! ma fel költöm-kor azt hívém; ma lessz a' leg örvendetelőbb napom tellyes világi életembe; 's imé vigaság helyett, gyász borit el bennünket! (*sir*) De mit használhat a' firás! Jere Drága Barátom vigasztaljuk egy mást! —

G. T S I L L. Jól szóllasz! légyen az énnékem elég vigasztalás; hogy — nem sokára hozzá jutok. — Ha esmérted vólna kedves Szélesfim! ezen én el felejthetetlen gyermekemet, láttál vólna benne, egy Oroszlányi bátorsággal, de egyszermind galambi szelidséggel tellyes gyönyörű termetű 's növésű ifjat! — Ha a' Te Juliskad látta vólna. — O! melly igen belé szeretett vólna. — Soha egy más hoz illőbb párt keresve se lehetett volna ke-

resni — 's imé az én ősz fejemnek minden öröme, egyszerre el tűnt örökre! —

SZÉL. Barátom! ne szólly többet; úgy fírok veled mint a' Kis gyermek! nints szörnyőbb az ég alatt, az Atyai szivnek meg indulálainál!

G. TSILL. De tsak ugyan van mégis egy vigasztalásom! — ez a' Te Juliskád! — fel tettem magamba, 's meg nem másolom, hogy szereztsélsé tegyem ötet — már úgy is nékem ígérted. — Most álld meg a' szavadatt.

SZÉL. Mitsoda? meg nem foghatom. — Hiszem az elébb mást mondál! —

G. TSILL. Hadd magyarázom meg hát! — De maga ehol jö Juliska — magam beszéllek vele (*Juliska bé jön magát meg bajtván*)

VI. JELENÉS.

Az elébbiek. JULIS (*szomorú ortzával*)

SZÉLESI.

MITSODA ábrázatot mutatsz ismét fiám Juliska? — utólyára magamis alig foglak meg esmerhetni. Hiszem tsak ma dél előttis olyan jó kedvü valál, hogy —

JULIS. Mert mintsen édes Atyám —

S Z É L. Nem jól szóllasz! Vagyon igenis Atyád, vagyon édes Atyád, kinek egyedül való öröme csak te vagy, kinek szavai, ha mindjárt ottan ottan nem szájad ize szerént hangzanakis előtted; mindazáltal merő Atyái gondoskodásból származott szives oktatások. — Jere, 's halld meg, a' mit a' Mélt. Gróf tenéked mondánd!

G. T S I L L. Csak egynehány szempillantásig figyelmezzem reám a' Kis-Asszonyka! — Énnékem vólt egy fijam, kinek számára kértem vala meg a' Kis-Asszonykát; nem pedig magamnak. —

J U L I S. Ugyan vólt?

G. T S I L L. Ez az én szerelmes fiam már — meg szünt élni — egy pár embert akarék belöletek szerkeztetni. — Tudom, hogy ha meg láttátok vólna egy mást, magatok örömeft nyújtottatok vólna kezét egy-másnak. — De már, minthogy az egeknek másként tetfzett, atyámfia sem lévén senki is több, magamnak hagyattattam. Sem mig élek több gyámolom, sem halálom után semmi örökösöm nintsen. — Engedd meg édes Leányom! hadd nevezzelek így ezentúl! légy énnékem az én fiam helyett! apolgass engemet öregségemben! Egy két esztendő a' köze; addig légy a' világ szeme előtt énnékem hitvesem, hogy annál kefebb galyibád lehessen örökséged bírása

aránt halálom után! Addig is tanulj tőlem világ és ember-esmeretet, válassz pedig magadnak olly férjet a' ki tsekély itéletem szerént is hozzád méltónak találtaeson! —

SZÉL. Hadd öleljelek meg édes Barátom! — melly ritka gondolkodás' módja a' mai Fő Rendü Személyekben! —

JULIS. *(meg tsókolja a' Grófnak kezét)* Nem találok szókat a' Nagyságod Nagyszivüségének ki fejezésére! —

G. TSILL. Jere Kedves Leányom! éreztesd velem azon örömet, mellyet egyedül az Atyai sziv érezhet, gyermekeinek ölelgetésében! *(meg öleli bosszasan)*

VII. JELENÉS.

Az elébbiek. DOROTTYA *(egy újság Levelet tartván kezébe, bé rohan)*

DOROTTYA.

HOGY vakúlnál meg Te gyalázatos fertelmes ember! ehol itt — itt — itt — olvasd! — *(meg látván a' Grófot felé fordul, magát bajtogatja)* alázatos szolgája Excellentiádnak — örvendek ha — kívánt egészségbe tisztelhetem —! *(Szélesfőhöz fordul az elébbi perlő hangon)* Vagy inkább magam olvasom el előtted, nyisd fel

a' füled! „23dik Martü Róma Tegnap fogó-
 „dott meg ama hires Kagliostro, 's kemény
 „fogságba tétetett.“ No! most szólly már te
 bolondnál bolondabb állat, két kegyes Istent-
 félő, fő rendü urakat, merő ostobaságból úgy
 kellett é traktálni! Te félész apa, a' Leányod-
 nak szerentséjét úgy kellett el rontani! Te
 átkozott Testvér, úgy kellett a' szegény Néné-
 det — kiis 50 esztendőktől fogva esztelen ma-
 gad viselésedet, 's guta verte dohány füstödet
 békével türöm — úgy kellett é mondom istent-
 félő kedvelsétől egyszerre meg fosztani! —
 Hogy a' holló ásta volna ki még a' böltsöbe a'
 szemed' világát! hogy a' hóhér négyelt volna
 fel régen! Te hihetetlen Tamás! meg átalko-
 dott Farizeus! Kegyetlen Hérodes! áskálódó
 Júdás! — hogy áldás helyett átok legyen raj-
 tad 's maradjon örökkön örökké ezen 's a'
 más világon! *(ki megy nagy lármával)*

VIII. JELENÉS.

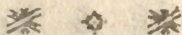
Az elébbiek Darottyán kívül, az után JANKÓ.

G. TSILL.

MI dolog ez?

SZÉL. Mint szokták mondani, ásit a'
 koppó, jó nyúlászó idő lessz! —

JANKÓ. Az étel az asztalon vagyon, a' kerti múlató palotába.

SZÉL. Mennyünk tehát Drága Barátom! Ennye most vezem eszre, ugyan meg lehetősé bé fetétedett ám. — Igyünk vig kedvel egy két pohár bort szivünk vidámitására! Örvendj Te is velünk Juliska Leányunk! — *(mindnyájan ki meunek)*

IX. JELENÉS.

(Lészen este a' Kasiéllj' kertjébe, melynek hátúlsó részébe van egy megvilágosított múlató palota)

JAKAB az IFJÚ GRÓFFAL *(muzsikus ruhába lantal)*

JAKAB.

SEMMIT se féljen Nagysád; jól lessz minden! Tsak hogy alkalmatóság adódjon a' vele való különös beszéllésre? A' többi magába megy osztán mint a' parantsolat. —

IF. GRÓF. Ide betsülletesen bé sullanunk vólna már hogy; de mint megyünk ki, az a' mit nem tudok. — Részemről kész vagyok mindenre. —

JAK. Tsak azt javaslom, hogy a' Rhétorikának, ha valaha, most egyfzer ugyan tsak

hafznát vegye ám Nagysád! — De ime amott jönnek; most eleinte mig bé mennek húzzuk félre amoda magunkat, 's majd mikor már asztalhoz ültek; akkor zengedeztetsük édesen hangzó nótánkat! (*félve mennek*)

X. JELENÉS.

SZÉLESI, GRÓF TSILLAG, egymást vezetik, 's egymással beszéllenek, JULIS le süttött fővel utánnok megyen a' palotába. Több tselédek visznek asztalhoz tartozó eszöket. JANKÓ tányérokat viszen, SÜSI két gyermát.

JANKÓ.

EGY szóra Leány Afzfzony! Ugyan 's valjon lehet e' abba valami a' mit susognak egymás közt a' Legények a' Kastélyba? Igaz e' hogy Julis Kis-Afzfzony az Öreg Grófhoz menne Férjhez?

SÜSI. Bár ne vólna igaz, édes János Uram! az ördög látott ilyen dolgot, valahol eddig szolgáltam, sohol se láttam tsak egy pár embert is még, a' ki egy máshoz illett vólna, vagy az Úr vólt idös, vagy az Afzfzony; vagy vizont meg forditva. Bártsak már,

leg alább avagy tsak egyre mondhatta volna az ember Isten igazába: *no e' pár, Adám, Éva!* —

JANKÓ. No biz' itt is hát. Valamint a' lótól 's szamártól lessz öszvér.

Ez házasfág által Urunk tsak annyit nyér.

SUSI. Tsitt János Uram! be sokszor mondom már, leg alább ne versellyen olly fen szóval! Ha valaki meg találja hallani? mi lessz belöle? — Addig úsz a' tök a' vizen a' mig elmerül!

JANKÓ. (*jó kedvébe*) 'S hát ofztán, mi baj! fel fe veszem én a' Világot! mind a' Vízig szárazon, ha nem lehet gázol a' szegénylegény! — (*bé futnak a' palotába, a' hol is ki 's bé járnak a' tselédek*)

XI. JELENÉS.

IF. GRÓF, JAKAB.

IF. GRÓF.

HALLOD mit beszéllnek ezek; Hidd el nem sok jót várhatunk;

JAK. Azt mondá amaz inasnak a' szoba-Leány: addig úsz a' tök a' vizen a' mig el merül: Ezt a' példa-beszédet ám valamiképen magunkra ne illettefsük; — hogy úsznunk kell

azt nálam nélkül is látja Nagysád; tsak valami módon tökké ne váljunk! —

XII. JELENÉS.

JANKÓ *tányérokat hoz a' kezébe a' palotából.*
Az elébbiek.

JANKÓ.

MIT akartok Barátim?

JAK. Ha a' Nagyságos Uraság meg engedné, muzsikálnánk; — *(le vett süveggel)*

JANKÓ. Meg jelentem elébb; várakozatok! *(vissza megy a' palotába)*

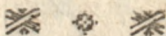
IF. GRÓF. No most rajta; ugyan jól meg pengesd ám a' lantot, majd magam is gajdolólok a' hogy tudok!

JANKÓ. *(vissza jön)* muzsikálhattok, de szépen kell ám, ehol borra valót küldött a' Völegény!

JAK. Köszönnyük nagy-alázatossággal *(Jankó el megy)*

IF. GRÓF. Ezt jól el tedd örök emlekezetül! *(közelébb járulnak a' palotához, Jakab reá húzza, a' Gróf reá kezdi)*

Király a' koldúfsal mind tsak egy tzélt vadász;
Öröm napját lesné, mind egyik madarász

De ime a' királyt le öli fok gondja
A' kóldúft meg fojtja üres gyomra 's rongya,
Amaz rá nem esmér, 's hátul el szalasztja,
Emez rá esmerne, de nem találhatja.
Szerentse fija hát, tsupán tsak a' lehet,
Ki ezen két páltzától meg menekedett.

XIII. JELENÉS.

Az elébbiek; JULIS, *kiis az alatt a' palotából
ki jöven, hallgatá az éneket.*

JULIS (a' Grófhoz)

KI tsinálta ezt az éneket?

IF. GRÓF. Magam Nagyságos Kis-Aszony!

JUL. Hová valók kendtek?

IF. GRÓF. A' Mátra mellyékről.

JUL. Van e' már kendnek felesége?

IF. GRÓF. Még nintsen, épen most keresnék egy magamhoz valót ha kaphatnék! —

JULIS. Már régen keres kend?

IF. GRÓF. Bizony már annak jó forma ideje!

JULIS. Hiszem elég Leány van mindenütt, hogy nem kaphat kend?

IF. GRÓF. A' mi a' számát illeti, talám feleslegis; de jó, vajmi kevés van!

JULIS. Lehetetlen hogy kend a' Mátra mellyekéről volna ; ott leg otsmányabb a' Magyarság, kendnek pedig a' szája is egész Erdélyi módra áll?

IF. GRÓF. (*Jakabhoz sűgva*) Oda vagyok, el árrúlt a' szám! —

JAK. Tsak rajta! vágja frissen Nagysád ketté a' tsimbókot!

IF. GRÓF. (*meg fogja a' Julis kezét*) Jaj! drága Kis - Asszony! — nem vagyok én muzsikus.

JULIS. (*meg ijjed*) Hát mitsoda?

IF. GRÓF. Botsálszon meg édes Angyalom! én vagyok azon szerentsétlen, ki ma Siketnéma áll ortzát vevék magamra. —

JUL. (*sikóltva*) Jaj! — —

IF. GRÓF. Az Isten kedvéért el ne árrúljon valamimódon!

XIV. JELENÉS.

JANKÓ, *meg egy pár inas előszalad.* SZÉLESI.

SZÉL. (*egy asztal kendő elötte, a' szájába egy darab tészta-mű*)

MI baj? mit sikóltasz Juliska?

JULIS. Semmife! egy leveli béka tsúfzott fel tsak a' lábomra; azon ijjedék meg. —

SZÉL.

S Z É L. Majd el álltatál, hogy talám valami más Isten tsudája! — no — muzsikálljatok tsak Legények! az elébbi nóta elég szép vólt. — Jankó adj az után nekiek eleget enniek, inniok! Lakjátok meg a' meny-asszony 's a' Vö-legény kéz fogóját!

J A K. Köszönnük alázatosan.

J U L I S. *(az attyához)* Én még egy kevésé ide kinn hallgatom őket.

S Z É L E S I. Nem bánom; de ha ofztán megint valami tsúf féreg mász' a' lábodra, nekem ne sikólts! *(vissza megy, követik a' tselédjei)*

XV. J E L E N É S.

J A K A B. Í F. G R Ó F. J U L I S.

Í F. G R Ó F.

T S A K egynehány pertzentésnyi figyelemetséget kívánok; ne vonnya ezt meg tölem Szép-Kis-Asszony!

J U L I S. De mire való ez a' sok tettetés?

Í F. G R Ó F. Nem vagyok én Anglus, hanem egy Erdély Országí Öfi Grófi háznak egyetlenegy tsemetéje. — Az első szempillantástól fogva, mellybe szerentsém lehete a' Kis-Asszony' látásához, egyedül a' Kis-Asszonyért élek 's halok. Siketnémának tettetém ma-

gamat, ezen Komornyikomnak javallására, hogy annál bővebb módomban légyen a' Kis-Afz-fzonymnak meg esmérésére. — Szerentsés valék; láttam, érzettem, melly igen vonsz szive szivemhez; 's ha Siketnémának nem tettetém vala magamat, szókat nem leltem volna, érzékenységemnek ki fejezésére. — Igenis angyali állat! feljebb szeretlek én Tégedet mint a' roppant világnak minden kintseit! 's nálad nélkül bódog soha nem lehetek! —

JULIS. (*magát félre vonván*) Haggyon békét a' Gróf! —

IF. GRÓF. E szerént, oda tehát minden szerentsém! Vízont való szeretetet akarék olvasni ezen igézö szemekbe — 's imé — helyette — Kétségsben esés lön jutalmam!

JULIS. Tsudálatos a' Gróf! Siketnéma korába szerettem; most midön szóll, 's hall, miért inkább ne szeretném?

IF. GRÓF. (*örömébe*) Igaz ez? jól hallok (*meg akarja ölelni*)

JULIS. A vilagért se, — ha valaki meg látná mi lenne belöle?

IF. GRÓF. Kegyetlen! — Azt mondja hogy szeret, azomba már másnak kezét adott, 's engem' el akar hagyni? —

JULIS. Mikor másként nem lehet!

IF. GRÓF. Hogy ne lehetne? — lehet! Szökjön el velem! — Én gazdag vagyok, nem

látunk szükségét. Az Atyám maga helybe fogja hagyni! (*bevesen*) Ha szeretsz engemet Angyali kép kérlek ne ejts kétségbe; jere! —

JULIS. Kedves Grófom, a' melly igaz hogy Tégedet igen szeretlek, olly kevéssé tehetem még is az Atyámon ezen tsapást. —

IF. GRÓF. Ne félj semmitől! légy egyszerű az Atyámnál, meg egyezteti az Atyádat is; irunk nekie magunkis — meg engeszteljük! Fogadd szómat drága Lélek — ne juttasd magadat amaz öregnek a' karjára!

JULIS. Jaj, az igaz, hogy hozzája soha nem mehetek! —

IF. GRÓF. (*unszolással*) Ne vonogasd magadat! Tégy engemet szerentséssé, 's kivált önnön magadat, kinek szerentséje lészzen az enyimis — kezemen foglak hordozni — (*bevesen*) Igenis minden pillantásod azt mondja, hogy meg hallgattál!

JULIS. O! ne nézz édes Grófom olly erőssen reám, — ne gyötörd a' szivemet — akár mit meg teszek értetted, — de semmiképen el nem szökhetek — látod! (*sir*)

IF. GRÓF. Mérsékeld indulatodat — mennyünk! jere! (*karjánál fogva vinni akarja, emez vonogatja magát*)

JULIS. Kérlek ne ragadj el erőszakkal — az atyámtól! — De jaj! ahol jön a' Né-ném —

IF. GRÓF. Annyival inkább lódúljunk
— különben el vagyunk árulva. —

JULIS. Ugyan 's hát tsak ugyan el kell
szöknöm? Mi tévő legyek? leg alább jere fel
velem a' szobámba. — Hadd vegyek magam-
ra valamit, 's vedd reád Te is az Atyám fejer
köpenyegét —

IF. GRÓF. A' mint parantsolod Angya-
lom! Jakab várj meg bennünket a' kerítésnél,
ott a' hol bé hágtunk (*Julissal el megyek*)

JAK. Meg lessz! Tsak sielsen Nagysád!

XVI. JELENÉS.

JAKAB, az után DOROTTYA.

JAK.

NO! mert hiszem ez elég hamar véghez
ment. — az igaz, nints könnyebb mint léppel
szinkét fogni! (*el akar menni*)

DOR. (*belé botol, egy egyertjét tart a' kezébe,
mellyet a' szél ellen védelmez*) Kitsoda? Mitsoda?
Kivagy? Mit akarsz? Te rossz ember? gaz
ember? hogy mersz itt a' kertbe járni? —
No! még se felelsz? pernahajder? most mind-
járt meg tanitlak — (*le tsapja a' kalapját*)

JAK. Jaj! az Isten kedvéért Drága Kis-
Asszony! —

DOR. Kegyelmes szent Atyám! — Az *Angl'us Gróf Úr!* — Hogy lehet ilyen alávaló ruhába! — O! engedje meg ezen goromba tselekedetemet! —

JAK. (*magába*) Mi ördögöt hazudjak no! (*maga meg batározásával*) O! kedves Kis-Affzonyom! mit nem teszen a' szeretet? — Még egyszer akarám látni a' Kis-Affzonyt, 's az után — meg kell fosztatnom örökre drága tekintetétől! — Éljen szerentséfen, édes Angyalom! (*magába*) Uram botsásd bünöm'!

DOR. (*sopánkodva*) Engemet szegény ártatlan Leánykát akar magától el hagyni a' Gróf; örökre szerentsétlenné tenni? (*a' nyakába borúl*) Nem-nem botsátlak — nem hagyhatlak — hijába — egészen el foglaltad a' szivemet — követlek — a' hová mégysz veled kell lenni a' tégedet halálig szerető Dorottyának is! —

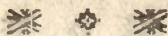
JAK. (*magába*) Uram! szent Atyám de meg járam!

DOR. Mennyünk tehát Drága kedvesem — Hogy hogy? nem felel a' Gróf?

JAK. Nem tudok örömömbe jóvá lenni! Hogy? mit? Angyalom! —

DOR. Kész vagyok Tégedet követni szinte a' halálig is! mennyünk tehát — fusunk — drága az idő —

JAK. Úgy-de tsillagom! hives az estve, a' vékony ruha meg árt — kivált majd még

továbbat, 's pedig egész ejtízaka kell men-
nünk! — Végyen magára elébb valamit; meg
várom ahol - parantsolándja! 's az után Isten
hírével induljunk! a' hazámba!

DOR. Igen jól van, várjon meg a' kert
lábjába! — addig is ezer szerentsét Kedves.
Egyetlen egyem!

JAK. (*Szerelmes módra*) Úgy, úgy, édes
kintsem! jól van —

XVII. JELENÉS.

JAKAB magánosan.

HOGY régen vitt volna el az Endorbéli
bofzorkány! — Hálá Istennek hogy tsak így
is meg menekedheték tőle! — most, nosza
hadd súgom meg hirtelen a' dolgot az Uram-
nak, hogy valami módon ő is ezen Istentfélő
tátosnak a' körme közzé ne akadjon! (*el megy*)

XVIII. JELENÉS.

SZÉLESI, GRÓF TSILLAG, *követik az*
Inasok.

SZÉL.

MENNYÜNK fel tsak hát együtt Édes
Barátom! hadd mutatom meg azt a' két pipát,

mellyet ma két bolondos Anglus ajándékozott. — Szeretném tudni, ha valjon igaz e' az a' mit petyegtek felölök? — De ugyan, hát a' Muzsikufsaink hová lettek? Fülön fogták a' pénzt 's el sonfordáltak! —

G. TSILL. No! nem bánom hát, menyünk fel, annyi mint az! —

XIX. JELENÉS.

(a' Kastélynak egyik szobájába melybe nints világ.)

DOROTTYA (fejér köpenyegbe, 's kerek kalapba ütözködve)

IGY tudom az ördög sem esmer meg. — Ezen erszény aranynak jól gondját viselem, — itt a' gyöngyöm 's más drágaságom. — Mert hijjába még is tsak hamisak a' férjfiak; jó, ha fittyet hányhat nekik az ember akkor a' mikor akar! — Most maradj magadnak te Lelkemtől meg útáltt bagoly - barlang — ez után élem a' gyöngy életet! —

XX. JELENÉS.

DOROTTYA, JAKAB, (nagy sebességgel be jö)

JAK.

JÓ hogy itt találom Nagysádat, ha nem sietünk, egybe oda leszünk, amott belém botol

a' Vén Sárkány az Istenfélő Dorottya, 's erőnek erejével el akar velem szökni. — Mit vólt mit tennem? azt mondtam néki hogy bé várom a' kert' -lábjába. — Más útát kell tehát vennünk, hogy el illanthassunk betsülettefen! De hol a' Kis-Afzszony? —

DOROTTYA (*álmelkedésába*) Ennye Te ördög ágyába született tsalárd hipókrita! meg testesült Belzebub! Világ sepreje! He! he! he! segittsetek, segitts! gyilkos! Lator — Tolvaj! Jertek! — (*ki szalad, kinn erőssen kiabái*)

XXI. JELENÉS.

JAKAB magánosan.

MI a' hét szekér lántzos guta! hogy én má egyebet bolondnál nem tudok tenni? (*füleit tapogatja*) Tsuda hogy még szamar fülem nem nőtt! Már most mit tsináljak? Leg jobb lessz — Le ugom az ablakon! — (*le néz*) magass lenne! —

XXII. JELENÉS.

IF. GRÓF, JULIS *más öltözetbe* JAKAB.

IF. GRÓF.

MI dolog? Mitsoda lárma ez itt egy szerre?

JULIS. (*félénken*) Bizonyosan el vagyunk árrúlva!

JAK. El bizony Nagyságos Uram! oda vagyunk! minden oda van! nints egyéb hátra, hanem le az ablakon — úsdé! —

IF. GROF. Hát mi történt?

JAK. Most lehetetlen hirtelenébe el mondanom. Elég az, — hogy — nints e' itt — valahol egy kötél? — (*hallik jobban jobban a' szörnyü láрма kívülről*) Éhol jönnek — most vége minden bolondságnak. — Dézmáljon kiki a' maga Kádjáról!

XXIII. JELENÉS.

Mindnyájan, sok tselédek gyertjával, fustélyokkal, kardokkal, puskákkal fel fegyverkezve.

DOR.

IDE, ide, azzal a' gyertjával! — Éhol vagynak a' gyönyörű madarak, eme' kivált (*Jakabra mutat*) tsupa meg testesült ördög! —

SZÉL. Kötözzétek meg őket erőssen!

IF. GROF. (*meg esméri az attyát, 's rémültebe lábaiboz borúl*) Kedves Uram Atyám! Édes Uram Atyám!

G. TSILL. (*fel búzza, meg öleli 's tsókolgatja*) Édes fíjam! kedves Károlyom! Te élsz!

— Hogy jutsz ide? Hiszem nékem azt irták, hogy az a' Velentzei hajó, a' mellyen Fiúméba akarál menni, el-süllyedt?

IF. GRÓF. Rosszúl irták, nem lett semmi bajunk, bátor nagy vóltis a' veszedelem.

SZÉL. Hát, fíjad neked ez a' Siketnéma?

G. TSILL. No Juliska fiam! hát mellyikét választod? Az apját e' vagy a' fiát? —

JULIS. A fiát, ha miudjárt Siketnéma vólna is!

G. TSILL. Siketnéma? Mit tesz az? —

SZÉL. Ha! ha! ha! Hólnap majd előbeszéllem!

DOROT. (*lassan Jakobhoz*) Magamis, e' fzerént tsak majd el mondom a' mi öszve kelésünknek rövid summáját! —

JAK. A' mint méltóztatik a' Kis-Affzony! Szerentsémnek fogom tartani, ha illy házas — társal dítsekedhetek. —

IF. GRÓF. Kérem a' Kis-Affzonyt, ne induljon el ennek az embernek a' szaván. — Hiszem ez az én Komornyikom!

DORO. O! te Pogány!

G. TSILL. Mitsoda fok bolondság ez? egy szót sem értek belőle! —

SZÉL. Hagyjuk hólnapra kedves Barátom! mert hidd-el, hogy ma reggeltől fogva az ezem sints heljén a' fok zürzavarba! —

alig szivhattam ki tsak két pipátis betsülletesen. — Minek ellötte le feküdnénk mennyünk magunk a' más szobába, ti pedig tselédek takarodjatok dolgotokra! Dorottya Néném! mint hogy — a' mint látom — még Te is örömeft el sütnéd magadat ha lehetne; a' míg valami szerentséd akadna, — mellyet ugyan nem egyhamar reménylek — mint eddig, úgy ez után is tsak magánosan pihentesd a' vén testedet! — Hijjába, bajos az öreg embernél a' Vásár! —

V É G E.

P.O.hung.

830. ab

out. 12. 18. 18. 18.

OSZK

Magyar Széchenyi Könyvtár

OSZK

